ԵՐՐՈՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 708 Կ. ՊՈԼԻՍ, ՇԱԲԱԹ. 1899 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 13–25 15 Շևվալ 1316 13 Շուբաթ 1314 Բ. ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 708

«بوزانتیون»
ارمنیجه یومی وسیاسی غزته. صاحب امتیاز ومدیر مسئولی
بوزانت کچیان
مطبعه و اداره خانه سی باب عالی جاده سنده ۲۳-۲۵ نومرولی
دائرهٔ مخصوصه ده در

20 ՓԱՐԱՅ

Բիւզանդիոն

20 ՓԱՐԱՅ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ
PUZANTION
Journal Arménien Quotidien,
Politique, Financier et Littéraire
Directeur-Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab-Ali Djaddéssi, No. 23_25.
CONSTANTINOPLE

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՔ

ԱՆԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ԱՌ ՅԱՒԷՏ

Անցեալներն յօդուած մ'ունեցինք, «Թէ ինչո՞ւ կ'գտգոհինք ազգային վարժարանաց վիճակէն»։ Այն առաջին յօդուած կ'խօսէր կեդրոնական վարժարանին վրայ, մասնաւոր դասախօսութեան մը առիթով։ Բայց նոյն յօդուածով մատնանիշ եղած անգործնական ուղղութիւնը տեսակին մէջ միակ չէ։ Մտնե՛նք ուրիշ վարժարաններ, եւ հոն ո՛չ նուազ զարմանալի անտեղութիւններու պիտի հանդիպինք։

Եւ նախ, իբրեւ բերանփոխ, աղջկանց վարժարան մը մտնենք։

Ամէն բանէ առաջ, աչքի զարնող անհեթեթութիւն մը։—Ի՞նչ կ'նշանակէ ամէնէն աղքատիկ թաղի վարժարանին մէջ իսկ, ամէնէն աղքատիկ աշակերտուհիներն անգամ պարտաւորել ֆրանսերէն կամ անգլիերէն սորվելու։

Գումգափուի դուրսի ձկնորսներուն ու նաւավարներուն աղջիկները Թաղին վարժարանին մէջ պարտաւորուած են ֆրանսերէն դաս առնել, և Խասգիւղի խեղճ բանուորներուն աղջիկները պարտաւորուած են անգլիերէն դաս առնել Ս. Ներսէսեան վարժարանին մէջ։ Ինչո՞ւ։ Ի՞նչ խելք է այս, և ի՞նչ իրաւունք։

Այս «ազգային» վարժարանները մեծ մասամբ մը կ'պահուին եկեղեցական հասոյթներով, կամ ազգին հանգանակութեան կողմէ կապուած եկամուտներով։ Հետեւապէս, հոն տրուած կրթութիւնն ամէն բանէ աւելի պէտք է որ տղաքն իբրեւ Հայու զաւակ և իբրեւ երկրին զաւակը մեծցնելու ծառայէ։ Աւելին կախում պիտի ունենայ հասոյթներուն առատութենէն, կամ աշակերտաց կոչումէն։ Մանչ զաւակաց համար, եւրոպական լեզուներ կ'դնենք, զի հետեւքը մէջ անոնց յաջողութեան ճակատ մէկ մասը պիտի կազմեն օտար լեզուները։ Աղջիկներուն համար, նա՛ մանաւանդ աղքատիկ էսնաֆ դասու աղջկանց համար, ի՞նչ է եւրոպական լեզուի մը նշանակութիւնը։ Ենթադրենք թէ ծնողք ոմանք անտեղի փառասիրութեամբ ուզեն որ իրենց աղջիկներ ւէ՛եր ւէ՛եր գաղղիերէն խօսին, [չգիտենք որո՛ւ հետ և ե՞րբ։] Բայց ի՞նչ հարկ այսպիսի զոռբակական [illegible] դաս մը պարտաւորիչ ընել ամէն աղջիկներու համար։ Եւ յետոյ, ինչո՞ւ մեր դպրոցներն, որոց մատակարարութեան երկու ծայրը մէկ բերելու ո՛րքան դժուարութիւն կ'կրենք, կարգ մը ծնողներու սնափառութեան գործիք ընենք։

Ի՞նչ է օգուտն այնպիսի ուսման մը յորմէ ո՛չ բարոյական կամ մտաւոր, ո՛չ ալ նիւթական կամ գործնական օգուտ մը պիտի քաղուի երբեք։ Այս աղջկանց նախակրթարաններու մէջ աւանդուած ֆրանսերէնով ե՞րբ և ո՞ւր ֆրանսագէտ աղջիկ մը արտադրուեր է։ Ո՞ր աղջիկն այնպիսի նախակրթարանի մը մէջ սորված ֆրանսերէնովն ազգային մէջ ինքն իր գլխուն ֆրանսերէն գրքեր կարդալու եւ օգտուելու կարող եղեր է։ Ցայտնի է որ այնպիսի դասընթացքով մը ֆրանսերէնն երբեք գործածելի վիճակի մէջ չեն սորվիր։ Լոկ ժամավաճառութիւն։ Կամ միամիտ ծնողներու առջեւ հիացումին առարկայ ըլլալու պատրուակ մը։

Սա Խասգեղի խեղճ դպրոցին աշակերտուհիներո՞ւն ի՞նչ պիտի հասկնան անգլիերէնէն։ Անոնց ամենամեծ մասին ծնողք կամ պաշտպանք աւուր հացին կ'նային բառին բովանդակ իմաստով։ Աղջկան իրիկուան ուտելիքը կամ հագնելիք ամենապարզ հրջազգեստը զիրենք չատ անգամ մտահոգութեան կ'մատնէ...։ Ի՞նչ կ'սպասուի այս խեղճ աշակերտուհիներու սորվելիք անկատար անգլիերէնէն։ Վարժուհի ըլլալու չափ բան մը պիտի չկրնան սորվիլ, և ուրիշ ի՞նչ պիտի ըլլան որ անգլիերէն պահանջուի իրենցմէ։ Ո՞ր ընկերութեան մէջ պիտի մտնեն, կամ ի՞նչպիսի ամուսին առնուն որ անգլիերէն անհրաժեշտ եղաւ։

Փոխանակ այս անիրական դասերու, աւելի աղէկ չէ՞ր ըլլար մայրենի լեզուն, աշխարհաբար կենդանի լեզուն մանաւանդ, ո՛րքան լաւ սորվեցնել որ աշխարհաբար գիրք մը երբ ձեռք առնուն, հաճ առնելով, ախորժելով կարդան, և մտքերնին բաւական զարգացած ըլլալով, ըմբռնեն կարդացածնին, և յառաջիկային իրենց զաւակաց զէթ նախնական ուսումն ինքնին աւանդելու կարող ըլլան։ Մայրենի լեզուին այս հիմնական կըրթութեան հետ, ինչո՞ւ գործնական բան մը չսովրեցնել, որ յառաջիկային ապրուստի և ամուսնութեան խնդիրը քիչ չատ դիւրացնէ իրենց։ Վասն անքաւելի մեղաց մերոց, այս խղճալի դպրոցներէ ոմանց մէջ դաշնակի դաս ալ կայ եղեր։ Ա՛ռ էր պակաս։ Դաշնա՜կ։ Ո՞ւր պիտի գտնեն։ Ե՞րբ պիտի զարնեն։ Ինտո՞ր պիտի զարնեն։ Եւ որո՞նց համար։ Աւելի աղէկ չէ՞ր ըլլար կարել ու ձեւելն աղէկ մը դաս տալ։ Սանկ կարի մեքենայ մ'ալ, ոտքով, որ զիրենք ապագայ մէջ մէկ քաջավարժ արհեստագէտներ ըլլալու պատրաստէ, և եթէ, Աստուա՛ծ տայ, դուրսի համար աշխատելու կարօտ չըլլան, ճշմարիտ տանտիկին մ'ըլլալու դիւրութիւնը տայ իրենց։

Հիմա պիտի ըսէ Ներամիտ և սրախօս ընթերցողը թէ «Ահա՛ նորէն Բիւզանդիոն չոր իրականութեան ետեւէն ինկեր է»։ — Բայց եթէ այս չոր իրականութիւն խոսելի բան մ'է, այն թերակատար գաղղիերէններն ու անգլիերէնները, կամ անճաչակ և անտեղի դաշնակահարութիւննե՞րն ի՞նչ են։ Աղջիկներուն համար, լոկ մայրենի լեզուով կրթութիւնը կ'բաւէ։ Աւելին պահանջողը Թո՛ղ մասնաւոր դասերով կամ ինքնաշխատութեամբ ձեռք բերէ։ Բայց մա՛նաւանդ մեր աղքատիկ կարգի ընտանիքներու աղջիկ զաւակներուն համար, պէտք ունինք ամէն բանէ առաջ եւ ամէն բանէ աւելի օգտակարը սովրեցնելու, — այն օգտակարն որ օր մը անոնց միջոց տայ թէ՛ իրենց ապրուստը չահելու, թէ իրենց բարոյականը պահպանելու, և թէ իմացական այն աւելի բարձր զարգացման հետամտելու, զոր նիւթական բարեկեցիկ վիճակը միայն կարող է դիւրացնել, — եւ նոյն իսկ կարելի գործել։

ԳՐԱԿԱՆ ՆԻՒԹԵՐ

ԳՐԱՍԵՂԱՆԻՆ ՎՐԱՅ

Տղան ծռած գրասեղանին վրայ, երկու ձեռքերով գլուխը պատած, բաներ մը կ'փնտռէ նիւթ մը շարադրելու համար։ Անվերջանալի խորհրդածութեանց մէջ ընկղմած, գաղափարներ կա՛մ մի առ մի կայծակի արագութեամբ, կամ չփոթ ու ամբոխալից կ'անցնին կ'դառնան ուղեղին մէջ, վախ ազդող երազի մը պէս. ո՛րքան արագ և ցնցելով կ'անցնին որ տղան չի կրնար իմաստներ հասկաքող ընել, իմացականութիւնը չի հասնիր անոնց ետեւէն, կ'ծնին ու կ'մեռնին առանց ամենափոքր հետք թողելու հո՛ն, գըլխուն մէկ անկիւնը։ Ու մեր խեղճ տղան միշտ հակած է հո՛ն, գրասեղանին վրայ, յուսահատ։ Գրական ամէն դասեր առած է. լիովին քորոգուած է իրեն գրելու արուեստ. աննախանձ իրեն առջեւ պարզուած են Պուալոյի գանձերն ու Կուինտիլիանոսի պատուէրները. գոց ըրած է Որատիոսի Արուեստ Քերթողականը, նոյն իսկ անհասկնալի գրաբար Թարգմանութեան վրայ. և այդպիսի տաժանակիր պատրաստութենէ ետք, դարձեալ մեր տղան հո՛ն գրասեղանին վրայ կորաքամակ, ուղեղը կ'ճմթեցնէ բան մը արտադրելու համար ու չի յաջողիր։ Սադին կ'դարձնէ տպեալ թերթ մը, անդին կ'բանայ գրական նիւթերու հաւաքածոյ մը. բայց բանագողութեան արդիւնքին այնքան անգթօրէն յայտնի ըլլալու երկիւղէն՝ չի համարձակիր վերջապէս բառ առ բառ ընդօրինակել. որովհետեւ, ինչ որ ալ ըլլայ, քիչ չատ անձնական գաղափարներու արտայայտութեան միջոցին միայն կարելի է անոնց հետ կարել, կարկտել բանագող հատուածներ, մէկ խօսքով՝ գրական մաքսանենգութիւն ընել։ Ուսուցիչ և ուսանող հաւասարապէս զիրար գտած, իրարու արժանաւոր կ'ըլլան, եթէ այս վերջինն յաջողի կլեցնել առաջնոյն՝ գաղափարներ որք իրենը չեն բնաւ, յաջողի իբրեւ չնորհալից բնի ներկայացնել առաջնոյն՝ անչնորհ և անկապակից բաներ. գեղեցիկ կին մը, [զոր օր.] որ վիշապով մը կ'վերջանայ, կամ նկարագրական հատուած մը որ տաամ կ'ըլլայ վերջ ի վերջոյ, կամ պատմական պարզ դէպք մը որուն զոպանակները կ'ըլլան Հին Հռոմի կամ Աթէնքի միթոսները։

Մեր բազմաչարչար աշակերտին տրուած նիւթն ի՞նչ է, անմարսելի և անոր հասակէն գեր ի վեր բարձրութեամբ նի՞ւթ մը—Մի՛ խորհիք այդպէս, մի՛ փութաք վճիռ տալ. ո՛չ, ամենապարզ նիւթ մը. սա՛ մեր գիտցած բնութենէն տեսարան մը ներկայացնել, կամ իրիկուան ընթրիքը պատմել. որուն ինք, աշակերտ, ներկայ եղած է. ճաշին վրայ ի՞նչ խօսեր են, զուարթութիւնն ո՛ր աստիճան էր, գլուխներն ո՛րքան մթագնած էին չոգիներէն. խնջոյքին կարգուսարքն ի՞նչպէս էր։ Կամ ա՛լ աւելի պարզ նիւթ մը. իրենց տան առջեւի պարտէզը նկարագրել, անոր անհրաժեշտ վարդենիներով ու յասմիկներով, բարեձեւ ակոսներով կամ ցատքրտան ջուրերով որք այլանդակ խաղեր կ'խաղան չրջակայ ծաղիկներուն ու թուփերուն վրայ։ Ահա նիւթը, չատ հասարակ—տաղիք, յաւիտենական նիւթերու կարգէն քաղուած և խնամով պահուած բոլոր դասական ուսուցիչներու կողմէ։ Սակայն ինչո՞ւ չարտադրեր տղան։ Այս հարցման պատասխան կարելի է տալ զանազան կերպերով. իւրաքանչիւրն իր փորձառութեան համեմատ կրնայ մտքը դնել տղուն վէրքին վրայ։ Մեզ ամենապարզ համարուած նիւթ մը յաճախ կամ գրեթէ միշտ խիստ դժուարին է աշակերտին համար։ Իրեն տան առջեւի պարտէզն իբրեւ նիւթ կուտանք չարադրելու, գիտնալով կամ խորհելով որ ամէն օր կ'տեսնէ զայն, կ'պտըտի հոն, անոր բուրումներէն զգլխած՝ պիտի կրնայ գոնէ յիշատակներն ամփոփել ու պարտիզպանին կողմէ լսած քանի մը բացատրութիւններն յիշել ու գիր առնել, և հպարտութեամբ մեզ ներկայացնել զայն։ Բայց կ'խաբուի՛նք, բարեկա՛մ. այդ խիստ հասարակ ենթադրուած նիւթերն են որ ապերախտ են միշտ։ Այո՛, պարտէզը կրնայ ներշնչել աշակերտին, եթէ ես ու դուն, կամ վերջապէս անոր գրական ուսուցիչը, բռնենք անոր ձեռքէն ու պտտցնենք անձամբ պարտէզին մէջ, զգալով ու զգացնելով։ Այս պարագայէ դուրս, տղուն չրջագայութիւնն առանձինն այդ ծանուցեալ պարտէզին մէջ, չունի ներշնչող բան մը, տաքցնող եռանդ մը. հո՛ն կ'երթայ իր երկաթի չրջանակը թաւալեցնելու, կամ ա՛յնքան գեղեցիկ ակօսներն ոտնակոխ ընելու, կամ խակ սալոր ու սանձ գողնալու, հակառակ իր ծնողքին յայտնի արգելքին։ Ուրիշ բան սակայն, եթէ գողնալու այդ պարագան և իր ճարտարութիւնը տաս իբրեւ նիւթ չարադրելու...։ Կը հաւատամ որ պիտի յաջողի, որովհետեւ սրտին մօտիկ նիւթ մը տուեր իրեն. անկէ ներշնչուած է, խորհած է անոր վրայ, հետեւութիւններն հաշուած է ընդհանրապէս, իմաստասիրած է նիւթն. և ինձ հետ ապահով եղիք թէ պիտի յաջողի։ Եթէ չէք հաւատար, առաջին պատեհութեամբ փորձեցէք գողութեան նիւթ մը տալ ձեր աշակերտներուն, և պիտի տեսնէք թէ ո՛րչափ կ'յաջողին. բայց բարոյական պատասխանատուութիւնը ձեր վրայ։

⁂ Քանի՛ քանի՛ անմեղներ կ'թողունք այսպէս ծը գրասեղանին վրայ չարչարուին. անուղղակի կերպով կ'խոստանգենք զանոնք, բանադատելով զիրենք գրել ինչ որ ՉԵՆ ԿՐՆԱՐ։ Անդրադառնա՛նք պահ մը մեր վրայ, և միամտութիւնն ունենանք խորհելու թէ նիւթեր կան զորս մեք ալ չենք կրնար գրել, իւրացնել դիւրագնի, առանց կանխաւ մեծամեծ պատրաստութեանց, ընթերցումներու, սովորութեան, կամ քիչ մ'աւելի ընդարձակ սահմանի վրայ բանագողութեան։ Եթէ լրջութիւնս կորսնցնելու վտանգէն չվախնայի, պիտի ըսէի թէ ի՞նչպէս մեր աշակերտէն կ'պահանջենք ի՛նչ որ նա չի կրնար, երբ տխուր փորձառութիւնն ունինք թէ ուսուցիչներն իրենց պարտքը չեն վճարեր որովհետեւ չեն կրնար, մանաւանդ ներկայ դրամական տագնապին մէջ։ Աշակերտին ջիղերը կ'թուլցնենք գրասեղանին վրայ տարապայման հալումներով և ունայնավար մտածումներով, եթէ կանխաւ բաւական իմաստուն չըլլանք գիտակից ըլլալու մեր պարտաւորութեան, և հետեւական՝ մեր գործերուն։ Ընկերային գիտութեան սկզբունքներն ամբողջութեամբ գործածենք նաև ուսուցչական արհեստին մէջ, խնդրանքի և մատուցումի առածները չմոռնանք գործադրելի ընել նաև միտք մարզելու և սիրտ հրահանգելու ասպարէզին մէջ, որ չի դադրիր հիւսնի կամ ատաղձագործի արհեստին պէս պարզ և չոր արհեստ մ'ըլլալէ։ Ուսուցիչներ կան որք իրենց ասպարէզին վրայ ծայրայեղօրէն բարձր գաղափար մը կազմած են։ Այո՛, վեհ է, վսեմ է ուսուցանելու ասպարէզն, այլ չի դադրիր բնաւ հասարակ արհեստ մ'ըլլալէ։ Պարզ արհեստաւոր մը ի՛նչ դժուարութիւններ որ կ'ունենայ, ի՛նչ փորձերէ որ ստիպուած կ'ըլլայ անցնիլ մինչեւ որ կատարելագործուի իր արհեստին, բանին, գործին մէջ, նոյն դժուարութիւններ, նոյն փորձեր կը սպասեն նաև ուսուցչին, եւ պէ՛տք է հաւասարապէս իր գործին մարդ ըլլալու և իր արհեստին հետ նոյնանալու համար։ Առանց այս պայմանին՝ խեղճ տղաք պիտի ստիպուին գրասեղանին տախտակներուն գամուած մնալ, և անոյն չանձնարաններու մէջ պրպտել և խուզարկել։

Աստիճանաբար կրթելու, բարգաւանելու, չարադրել տալու սկզբունքը պէ՛տք չէ մոռնալ։ Իմաստներն ինքնին կուգան անբռնադատ, բաւական է որ մեթոտ ունենանք։ Մտքին կարողութիւնները կ'աճին այնպէս, ինչպէս կ'աճին մեր մարմնոյն անդամներն համաչափ ու հետզհետէ աւելի կանոնաւոր և ուժով. փութացնել չկայ բնութեան գործերուն մէջ։ Գրասեղանին անհարկի յոգնութիւններն ու տառապանքները կ'մաչեցնեն թարմ իմացականութիւններն. անհնարն ի գիր առնուլ տալով անոնց, կ'վախնամ որ աշխարհի ամէնէն կարելին ալ պիտի մոռցնենք անոնց։ Նիւթերու ընտրութիւնն ամէնէն դժուար գործն է գրական ուսուցչին համար. օտար լեզուով պատրաստուած գրքերու նիւթոց ցանկն ալ չի բաւեր այս մասին։ Ամէն միջավայր իրեն յատուկ նիւթերն ունի. և ամէն միջավայրի մէջ կ'զանազանին կրթական մեթոտներն ու հրահանգումներ դիւրութիւնները։ Նիւթեր կան զորս գիւղացի տղան աւելի դիւրաւ և առաւօտէն կ'չարադրէ քան քաղաքացին, և փոխադարձաբար։ Նիւթեր կան որք իրենց տեսակին համեմատ—պատմական, բուն գրական, գիտական, ընկերային—կ'դիւրացնեն աշակերտին գործն ըստ աստիճանի այն մեթոտին՝ որուն կ'հետեւինք այդ զանազան ճիւղերն ուսուցանելու անոնց։ Պատմական ճաշակով աւելի հրահանգուած աշակերտէ մը կարելի չէ գիտական, բանաստեղծական կամ երեւակայական նիւթի մը գոհացուցիչ չարադրութեան սպասել, եւն։ Եւրոպացի աշակերտին համար լոկ պատրաստուած նիւթերու ցանկ մը չի յարմարիր բնաւ, կամ թերի կերպով միայն կ'յարմարի, մեր աշակերտներուն։ Զես կրնար, [զոր օր.] միեւնոյն ծրագրի մէջ պարունակուած չարադրելի նիւթերն ստիպողական ընել ամէն տեղի դըպրոցներու համար։ Զարմանալի չէ բնաւ երբ լսենք թէ նոյն իսկ մէկ գաւառի վերաբերող զանազան գիւղերու աշակերտաց մտաւոր վիճակը կ'տարբերի իրենց բնական և ընկերային միջավայրին տարբերութեան համեմատ. միւս աւելի դաշտը. միւս ծխախոտի դաշտին մշակութենէն ու անոր յարակից պարագաներէն աւելի բան կը հասկնայ, մինչդեռ միւսը ծովի պատկերներէն և նաւարկութեան տեսաբանէ մը։ Ուրիշ օրինակ. զանազան վայրերէ եկած և մէկտեղ մը հաւաքուած աշակերտներուն կարողութիւնն ի՞նչպէս կ'ըլլայ — մօզայիք և ո՛չ ուրիշ բան։ Շարադրութեան համար տրուած նիւթերուն տարբեր պատասխաններէն միայն կարելի է հետեւցնել ծնած, ապրած, նախապէս կրթուած ըլլալու միջավայրերուն տարբերութիւնը։

⁂ Այս ճշմարտութիւնները գիտցող կամ գիտնալու հակամէտ միտքերը միայն կրնան օգտակար ըլլալ իրենց աշակերտներուն, բնութեան, ընկերութեան ճշմարիտ ճաշակը տալով անոնց, և զարգացնելով զայնս առանց նողկալի դժուարութիւններ զգացնելու։ Աշակերտական կեանքն՝ որ ըստ երեւոյթին ա՛յնքան դիւրին է, ունի խիստ կարծր և յուսահատական կողմեր. փափուկ վարմունք մը միայն կրնայ յաճախ յայտնի պժգանքէ զերծ պահել աշակերտը։ Եւ մեծ դժուարութիւնն անոնց դաս տալուն մէջ չէ. այլ անոնցմէ դաս պահանջելու կերպին մէջ, ինչպէս նիւթի մը չարադրութեան մէջ։ Անոնք միայն կ'յաջողին միամիտ ու անկեղծ հաւատքով մը անձնուէր եղած են իրենց գործին, ինչպէս նոյն է ամէն արհեստի մէջ։ Փափուկ գործ չէ՞ գիտնալ թէ աշակերտէն այսօր ի՞նչ պահանջենք իբրև իր ստեղծագործութիւնը։ Այս չաբթուան մէջ ի՞նչ յառաջդիմութիւն ըրաւ, մեր գրական դասերէն ո՞ր աստիճան օգտուեցաւ, և իր սրտին ո՞ր թելին պէտք է զարնել այս անգամ ալ։ Առանց այս պարտաւորիչ մտածումներուն, մեր խեղճ տղան պիտի ծռի հո՛ն գրասեղանին վրայ, հո՛ն քունն ալ պիտի տանի, ու թերևս հետեւող երազի մը անկապակից մասերը սանկ նանկ իրար բերէ, և սրամիտ հեգնութեամբ մը քեզ ներկայացնէ, և յաճախ լսէ—իր երազէն ետք—«այրի՛ս, չատ լաւ գրեր ես»—անփոփոխ և ապշեցուցիչ վճիռը։

ԵՐ. ՏԷՐ ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆ

ՍԵՒ ԼԵՌ [ՉՌՆԱԿՈՐԱ]

[ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի]

ՇԿՕՏՐԱ, 1 Փետր. 99

Վիլայէթիս գործերուն վրայ մերթ ընդ մերթ Բիւզանդիոնի մէջ ալ լուրեր կ'տեսնեմ։ Ասոնք ընդհանրապէս Առնաւուտներու և Գարատաղցիներու խնդիրներ են։ Հոս ամէն մարդ վարժուած է. և ո՛չ ոք կ'զարմանայ երբ Ալպանիացիի եւ Սեւ Լեռնցիի խնդիր ըսուի։ Կէկա Առնաւուտներն, որք կը բնակին Հիւսիսային Ալպանիոյ մէջ, և իսլամ են, Հարաւային կողմը բնակող Թօսքաներէն [քրիստոնեայ Առնաւուտներէն] աւելի հուժկու և խստաբարոյ մարդիկ են։ Այս տեղ Ալպանիոյ ստանին մէջ անոնք դիւրաւ կ'զանազանուին։ Կէկաներն անյիշատակ գարերէ ի վեր Պէսաներ [—բեան վրէժ] ունին Գարատաղցիներուն հետ։ Դուար արածելու դէպքերու մէջ չատ անգամ դէմ դիմաց կուգան։ Երբեմն զօքեր կամ չարագործներ մէկ սահմանէն միւսը կ'անցնին, և հալածելու առթիւ վէճ կ'ծագի։ Բսան տարի առաջուան սահմանագծութեան առթիւ, քանի մը բերրի հողեր անդին մնացեր էին, և Կէկաները չէին հանդուրժած։ Բայց որովհետեւ երկու կառավարութիւնք բարեկամ են, կաւեները մեծ ելք չեն ունենար։ Ատով հանդերձ, Վիլայէթին մէջ վերջերս զինուորական ինչ ինչ միջոցներ ի գործ դրուեցան, զորս Թուրք Թերթերուն մէջ տեսած պիտի ըլլաք։ Սահմանագլխին երկայնութեամբ այլ եւ այլ կէտերու վրայ նոր մարտկոցներ չինուեցան, և պահականոցներ հաստատուեցան, կամ գտնուածներուն էֆէտ-Բէֆը [զինուորական պատրաստ ոյժը] աւելցաւ։

Տեղւոյս Առնաւուտներուն մէկ փոքր մասն իտալերէն կ'հասկնայ, դիմացի եզերքի իտալական հրապարակներուն հետ գործառնութիւններու բերմամբ։ Արդէն Պուչ տը Քաթարոյի Դալմատեան եզերքին [*] տիրող լեզուն ալ իտալերէնն է, եւ հոն Սլաւները կամ Խրուատներն անգամ իտալերէն գիտեն խօսիլ։ Թօսքաներուն մէջ յունարէն գիտցող աւելի չատ կայ։ Կէկաներուն մէջէն ուսեալները թուրքերէն կ'կարդան, և Շգոտրայի Վիլայէթին սակաւաթիւ դպրոցները բաւական կ'նպաստեն հարուստ Առնաւուտներուն տղայոց կրթութեան։

Քիչ մը տեղեկութիւն ալ մեր լեռնական դրացւոյն վրայ։

Ինչպէս գիտէք, Սեւ Լեռն հիմա նաւեր ալ ունի։ Իր դրօշ եռագոյն է, կարմիր, կապոյտ, սպիտակ։ Իշխան Նիքոլա թէ՛ քաղաքագէտ և թէ բանաստեղծ համբաւը կ'վայելէ իր հպատակներուն մէջ։ Երկրին մէջ կայ թէ՛ յունադաւան մետրապոլիտ, որ Սեւ Լեռնցիներուն կրօնական բարձրագոյն իշխանութիւնն է, թէ կաթոլիկ արքեպիսկոպոս մը կայ, որ Անդիվարի կամ Պար կ'նստի, ան քաղաքին Սեւ Լերան անցնելէն ի վեր, և թէ Միւֆթի մը կայ, Հիլմի էֆ., որ սահմանակից գաւառներու իսլամ բնակիչներուն հոգեւոր պէտքերը կ'հոգայ։

Սեւ Լերան բանակին ընդհանուր հրամատարն է ինք Նիքոլա իշխան։ Իսկ գահաժառանգ Տանիլօ իշխան գործօն բանակին պետն է։ Ամէն առողջ Սեւ Լեռնցի պէտք է զինուորական ծառայութիւն մատուցանէ իր 15 տարեկան հասակէն մինչեւ 60րդ տարին, առաջ գործօն բանակին մէջ, կարճ միջոց մը, յետոյ պահեստի մէջ։

Որչափ կրցայ ստուգել, զինուորական ծառայութեան ենթակայ Սեւ Լեռնցիներու թիւն հազիւ 40,000ի կը հասնի։ Սեւ Լեռնցիք իրենց մանր մունր ցեղերուն և գաւառներու կամ հովիտներու բաժանումներուն համեմատ բաժնած են բանակնին իրն «Լիվայ»ի [կիսաբաժին, պրիկատ]։ Մէն մի կիսաբաժին պատերազմի ատեն երբեք մինչեւ եօթն վաշտ կ'պարունակէ։ Մէկ վաշտին ոյժն 500էն մինչեւ 1,200 հոգի է։ Բայց Սեւ Լեռնցիք ի վաղուց արդէն ամէն բան Չէթէյով կամ Չէթայով կ'համրեն, որ իրենց լեզուով գումարտակի կամ Պէօլիւկի իմաստ ունի, և երբեմն յաղթահարներու կամ ապստամբներու խումբերն ալ այս անունով կ'ճանչուէին։ Մէն մի վաշտ վեց Չէթա կ'պարունակէ։

Հրացաններն տակաւին Պէրտանն է։ Անցեալ տարի Ջարն 30,000 բազմահարածեան նուիրեց, Մօսքովայա կոչուած դրութեամբ, և 30 միլիոն փամփուշտ, բայց այս հրացան դեռ ամէն գունդերու անխտիր չէ բաշխուեր։ Սեւ Լերան մէջ սովորութիւն է որ կառավարութիւնը կուտայ զօրքին հրացանն և փամփուշտը, բայց զօրականք իրենք կ'հայթայթեն համազգեստն, որ ազգային տարազն է։ Բայց գո՛նէ Չէթինեէի մէջ անոնց միօրինակութեան համար կառավարութիւնը ծախք կ'ընէ հիմա։

1895էն ի վեր, Բոտկորիցայի մէջ սպաներու համար կառավարութիւնը դպրոց մը բացաւ, Իտալիոյ մէջ կըրթուած Սեւ Լեռնցի սպաներու տեսչութեան ներքեւ, ու բանակն հիմակ անկէ կ'սպասէ իր զինուորական հրահանգութիւն։ Սեւ Լեռնցիներուն է՛ն ընտիր երիտասարդներն են որ կ'ընդունուին այն զինուորական բարձր վարժարան։ Չէթինեէի մէջ ալ կայ այսպիսի վարժարան մը, բայց Բոտկորիցայինն աւելի բարձր ընթացք ունի եղեր։

Խաղաղութեան ժամանակ, Սեւ Լերան կառավարութիւնը գրեթէ զօրք բնաւ չի պահեր դրօշի տակ։ Բայց պարտաւորութիւն է [illegible] ամէն կիրակի և տօն օրեր կ'հաւաքուին եւ զինուորական մարզանք կ'ընեն։ Իշխանն իրեն համար 4,000 ընտրելագոյն զօրականներու գունդ մը կազմել կուտայ եղեր ժամանակի մ'ի վեր, ըստ ամենայն եւրոպական սիստէմով, բայց դարձեալ ազգային տարազով, որուն վրայ գաղափար ունիք՝ Պոլսոյ Գարատաղցի դռնապաններէն, որոց թիւը վերջերս աւելցած պէտք է ըլլայ, ուրիչ ազգէ դռնապաններու մէջ փոփոխումներ մտնելուն առթիւ։

Սեւ Լերան բնակիչներուն թիւն հիմա 230 հազարի չափ կ'հաշուին։ Կաթոլիկները 13,000 հոգի, իսլամները 14,000 հոգի ըլլալով, մնացեալք օրթոտոքս են։ Երկրէն դուրս 2,000ի չափ Սեւ Լերան հպատակներ կան, մեծ մասամբ Թուրքիոյ եւ Աւստրիոյ մէջ, քիչ մ'ալ Ռուսիոյ կամ Սերպիոյ մէջ։ Ասոնք եւս պարտին զինուորական ծառայութիւն կատարել կանոնական պայմանաժամերուն։

Չէթինեէ տակաւին մեծ գիւղի մը երեւոյթն ունի։ Միայն իշխանական պալատն եւ կառավարական ու հիւպատոսական չէնքերը քիչ չատ ճաշակ ունին։ Բնակիչները տակաւին երեք հազարը չեն անցնիր։ Է՛ն մեծ քաղաքն է միշտ Բոտկորիցա, 7,000ի չափ բնակչօք, երկրին է՛ն արգաւանդ դաշտային մասին մէջ, Գոսավայի Վիլայէթին սահմանակից, բանուկ տեղ։ Անկէ ետքը կուգան Տուլցինեօ, 5,000 բնակիչ, յետոյ Նիքսիչ 3,500, Անթիվարի 2,500, Բոլաչին են։

Իսկ վաճառականութի՞ւն։ —Բնա՛ւ մի հարցնէք։ Եթէ առեւտրական տեսակէտէն նայիք, կ'զարմանա՛ք որ ի՛նչպէս այս փոքրիկ լեռնոտ երկիր կրցեր է երբեք կարեւորութիւն ստանալ։ Վաճառականութիւնն ոչինչ է գրեթէ։ Տարի մը առաջ կարդացի պաշտօնական տեղեկագրի մը մէջ թէ տարեկան ընդ ամենայն 50,000 [յիսուն հազար] անգլ. ոսկիի բան կ'արտածէ. և կ'ընդունի իբր 60,500 ոսկիի բան, որուն մեծագոյն մասն Աւստրիայէն [35,000], յետոյ Անգլիայէն [20,800], մէկ-երկու հազար ոսկիի բան ալ սահմանակից երկիրներէն։ Voilà tout.

Պ. Ն.

[*]. —Աւստրիոյ Տէրութեան սահմաններուն մէջ։

ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՆԻՒԹԵՐ

ԽՐԱՏ ՄԸ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ

ՓԱՐԻԶ, 18 Փետր. Ն. Տ.

Թէեւ խրատներն այնքան ազդեցութիւն կ'ընեն որքան բժիշկներուն դեղերը, բայց կ'գրեմ այս քանի մը տողեր այն յոյսով որ գոնէ երիտասարդի մը կ'ազդեն։ Այս խրատներ չեն բղխիր անկէ որ կեանքը տեսականապէս միայն ուսումնասիրած է, և որուն կենաց նաւն յաջող ու նպաստաւոր հովերէ միայն առաջնորդուած է, այլ անկէ՝ որ անընդհատ փոթորիկներու և ալիքներու հետ մարտնչած է, որ կեանքը գործնականապէս ուսումնասիրած է։

Ա. Առանց առողջութեան, կենաց մէջ ո՛չ մի բան նշանակութիւն և արժէք չունի. և առողջ ըլլալու համար անհրաժեշտ է բարոյական վարժութիւնն —ո՛չ թէ վարդապետութիւնը։ —Մարդիկ չեն ղեկավարուիր գաղափարներով, այլ վարժութիւնով։ Կըրքերու և մոլութիւններու աշխարհին մէջ, լոկ վարժութիւնը բարիին և օգտակարին՝ աւելի ապահով առաջնորդ մ'է, քան ո՛ և է վարդապետութիւն, ո՛ և է գաղափար և ո՛ և է գիտութիւն։

Բ. Առողջութենէն յետոյ, Դրամն է՛ն կարեւոր բանն է կենաց մէջ. Նա իր արժէքը չգիտցողները չի սիրեր. խոյս կուտայ անոնցմէ. ո՛չ ալ կ'ախորժի զինք պաշտողներէն, կ'զրկէ զանոնք ամէն վայելքէ։ Բարեկամ է

միայն անոնց, որք կ'հանչնան իր արժէքն, և չարաչար չեն գործածեր զայն։

Գ. Ի՛ն պատուաւոր արհեստը կամ պաշտօնն ա՛յն չէ որ շատ շահ կ'բերէ, ոչ ալ այն որ մեծ պատիւ կ'վայելէ, այլ ա՛յն է որ օգտակար վաստակ կ'բերէ և ի վնաս ուրիշին չէ։

Դ. Ճշմարիտ քաղաքավարութիւնն անբաժանելի է վեհանձնութենէ և գթութենէ, և առանց անոնց, քաղաքավարութիւնը նշանակութիւն չունի և լոկ աշխարհագրական խնդիր մ'է։

Ե. Ամէն շահ շահ չէ, ամէն վնաս վնաս չէ. վնաս կայ որ շահ կ'բերէ, գործին ~ ընելով, շահ կայ որ վնաս կ'բերէ, գործին պատուոյն վնասելով։

Զ. Իրերն իրենց երևոյթէն մի՛ դատէք. ընդհանրապէս, հակառակն են անոնք իրականին։

Է. Ձեր գործին մէջ յոյս մի դնէք բանի մը վրայ, մէկու մը վրայ, բայց եթէ ձեր անձին։ Ձեր անձն է ազդուագոյն սատարը ձեր գործին,

Ը. Կնոջ հետ շատ մտերմութիւն մի՛ ընէք և ոչ ալ սեռային յարաբերութիւն, մինչև որ չամուսնանա՛ք։

Թ. Լաւագոյնը մի՛ փնտռէք, որպէս զի յոռեգոյնին չհանդիպիք։

Ս. Մ.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՔ

ԼՈՒՊԷԻ ՆԵՐՔԻՆ ԿԵԱՆՔԷՆ.—Մառասն աւանն ուր ծնաւ Լուպէ 1838 Դեկտ. 31ին, 1,400-1500 բնակիչ ունի. կ'գտնուի Մոնդէլիմարէ 15 քիլոմէդր հեռի անտառի մը ստորոտն և կողին վրայ, ամփիթատրոնի ձևով։ Աւանէն երեք քիլոմէդր հեռի դաշտի մը կեդրոնն հաստատուած է Հանրապետութեան նորընտիր նախագահին ծնած տունն, որոյ կից ագարակ մը կայ։ Այդ տան մէջ կ'ապրի դեռ Լուպէի մայրն, 86 տարեկան։ Տունն աւանէն շատ հեռի ըլլալով՝ պատանին Լուպէ գիշերօթիկ տրուեցաւ։ Իր հայր, որ ամբողջ երեսուն և եօթն տարի Մառասնի քաղաքապետ էր, կը փափաքէր որ իր զաւակ փաստաբան ըլլայ։ Լուպէ կ'երևի թէ այդ փափաքը չունէր։ Իր ճաշակն աւելի երկրագործութեան կողմը կ'երթար, սակայն հնազանդեցաւ իր հօր բաղձանքին, և դպրոցական վկայագիրն առնելով՝ Բարիզի մէջ իրաւագիտութիւն ուսաւ։ Փաստաբանի վկայական առնելով՝ Լուպէ վերադարձաւ ի Մոնդէլիմար, արձանագրեց իր անունն այդ քաղաքին փաստաբաններու ցանկին մէջ, և յաջորդաբար եղաւ քաղաքապետութեան խորհրդական, քաղաքապետ, գաւառային, յետոյ նահանգային խորհրդոյ խորհրդական և վերջապէս երեսփոխան։ Նախագահին որդին Բօլ Լուպէ ծերունի մեծ մայրիկին հեռագրեց.—«Հայրս ընտրուեցաւ 483 ձայնով. կ'համբուրէ զձեզ սիրով»։ Պառաւն հակառակ իր խորին ծերութեան, քաջաբար տանեց այդ յիշատակելի իրիկուան յոգնութիւններուն. յաջորդաբար ընդունեց Տռօմի կուսակալին, գաւառին կառավարչին և գաւառային օրաթերթերու քանի մը ներկայացուցիչներուն այցելութիւնն, որոց հաճութեամբ պատմեց իր զաւկին մանկութիւնն և անոր մասին իր սնուցած խանդակաթ զգացումները։ Լուպէ 1867ին ամուսնացաւ Մոնդէլիմարցի բեւեռագործի մը աղջկան Օր. Տընի Բիքառի հետ։ Նորընտիր նախագահն ունի եղբայր մը, Տր. Լուպէ, որ Կրինեան քաշուած է, ուր տակաւին կը տեսնուին Տիկին տը Սէվինեիի հաչա կատր դղեակին աւերակները։ Տոգդորն այլ ևս ի գործ չի դներ իր արհեստն, այլ միշտ կ'խնամէ աղքատները։ Նախագահը քեռայր մ'ալ ունի, Ֆրետերիք Բըղի, երկաթավաճառ ի Մոնդէլիմար։ Իր աղջիկը կարգած է Մարսիլիոյ դատաւորներէն Սուպէյռան տը Ս. Բոլի։ Ունի երկու մանչ զաւակ. անդրանիկը, Բօլ Լուպէ, իր մասնաւոր քարտուղարն է։ Երկրորդն հազիւ վեց տարեկան է։

—Լուպէ առաջին անգամ ըլլալով երեսփոխան ընտրուեցաւ 1876ին, և Մայիս 16ի կառավարութեան ատեն համբաւաւոր 363 օժանդակներէն մին էր։ Այդ թուականէ ետք դարձեալ ընտրուեցաւ, և Երեսփ. Ժողովոյ մէջ մնաց մինչև որ Ծերակոյտի անդամ ընտրուեցաւ։ Յաջորդաբար եղաւ Հանրօգուտ շինութեանց նախարար Դիրառի առաջին դահլճին մէջ 1877-1878ին, Նախարարապետ 1893ին, և ներքին գործոց նախարար հետևեալ տարին Ռիպոյի դահլճին մէջ մինչև Յունվ. 1894։ Երբ 1896ին Շալմէլ Լաքուռ հրաժարեցաւ Ծերակոյտի նախագահութենէն, Լուպէ ընտրուեցաւ առանց ընդդիմութեան։ Լուպէ յոյժ ուսեալ մարդ մ'է, բայց իր գիտութիւնը չի փափաքիր ցուցադրել։ Իր մատենադարանն Փրանսական մայրաքաղաքին ամէնէն ճոխերէն մին է. սիրահար է գեղարուեստից և մասնաւորապէս երաժշտութեան։ Իրեն համար հազիւ կարելի է ըսել թէ ընկերական մարդ է, որովհետև նախամեծար կ'համարէր միշտ իր տան ճաշակը պաշտօնական կեանքի պերճանքէն և Բարիզի ընդունելութեանց սրահներուն շքեղութենէն։

—Պերլինի մէջ գոհունակութիւն պատճառեր է Լուպէի ընտրութիւնը։ Միայն թէ գերման դիւանագէտք հետաքրքրութեամբ կ'սպասեն տեսնել թէ Լուպէ իբրև պատերազմական նախարար պիտի պահէ՞ զՖրէյսինէ։ Եթէ պահէ, կ'կարծեն թէ ամէն ջանք ի գործ պիտի դնէ ամբողջացնելու և առաջ տանելու համար Ֆրանսայի սպառազինութիւնն, և Գերմանիա պիտի ստիպուի գործադրել Մեծն Ֆրետերիքի նշանաբանը.—«Մէխթ [illegible]»։

— Բեդերսպուրկէ կ'հեռագրուի անգլիական թերթերու թէ Լուպէի ընտրութիւնը ցուրտ ընդունելութիւն գտեր է ռուսական մայրաքաղաքին մէջ, և թերթերը լոկ քանի մը բառերով ծանուցեր են այդ ընտրութիւն։ Գոնէ այս եղած է առաջին տպաւորութիւնը։ Ռուսական օրաթերթք կ'ըշտեն միայն այն ընդհանուր համակրանքին վրայ որ աշխարհի ամէն կողմերէն եղաւ Ֆրանսայի, Ֆէլիքս Ֆօռի մահուան առթիւ, և այս ցոյց, կ'ըսեն, Ֆրանսայի վերջերս առած կարևորութեան նշանն է—(Ֆրանքեռուս զինակցութեան հետևանօք, ըսել կ'ուզեն ռուս թերթեր։)

—Նորընտիր նախագահը 20,000 ֆրանք յանձնեց նախարարապետին, Բարիզի աղքատաց համար։ 1,500 ֆր. ղրկեց Մոնդէլիմարի բարեգործական ընկերութեան դիւանին, և 500 ֆր. Սրեմոեան Երկաթուղեաց Ընկերութեան, զինքը Վէրսայլէ Բարիզ տանող կառախմբին գործաւորներուն համար։

—Հանրապետութեան Նախագահը քանի մը երեսփոխաններու հետ տեսակցութեան միջոցին, ակնարկութիւն ըրեր է փողոցային ցոյցերուն իր ընտրութեան առթիւ։ «Այո՛, յայտարարեր է Լուպէ, ինծ դէմ ուղղուած բան մ'է այս, պիտի պատասխանեմ այդ տեսակ մը հրաւէրին։ Չէի փափաքիր բնաւ, մանաւանդ ներկայ պարագաներու ներքև, Նախագահ ըլլալ։ Բայց ինծ քուէ տուողները կրնան վստահ ըլլալ իրենց ընտրեալին վրայ։ Բարեսրտութեանս վրայ շատ խօսուած է։ Պիտի զարմացնեմ դիմադրելու ոյժովս։ Ի՞նչ հիման վրայ կ'հաստատուին զիս տրէյֆիւսեան կոչելով։ Անո՞ր համար որ Ծերակոյտի յանձնաժողովին պատասխանեցի, երբ ինծ իմացուց թէ մեծամասնութեան վրայ ձայն մը աւելցնէի վերաքննութեան օրէնքին համար. «Ուրախ եմ. առով կ'յուսամ պիտի վերջանայ Գործը։» Այս խօ՞սքն ըսելուս համար։ Ոչ ոք իրաւունք ունի ինծ տրէյֆիւսեան կամ հակատրէյֆիւսեան ըսելու։ Ես, ազգին մեծամասնութեան հետ, արդարութեան վրայ կրթնած ճշմարտութեան հետ եմ։»

ՖԷԼԻՔՍ ՖՕՌԻ ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ առթիւ պետական ծախքին քուէարկութեան վիճաբանութիւնը շատ երկար չտևեց Երեսփ. Ժողովոյ մէջ։ Նախագահ Տէշանէլ յայտարարեց թէ Նախարարապետը զեկուցած է որ ազգային յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի Եշ. Փետր. 23ին։ Երեսփոխանք պիտի հաւաքուին Նօդր Տամի եկեղեցին [բողոքներ. ծայրայեղ ձախակողմէն]։ Բօլ տը Քասանեաք կը գոչէ.— «Զեն համարձակիր ոտքով երթալ հոն» (Աղմուկ)։ Տէշանէլ.— «Նօդր Տամի մէջ երեսփոխաններուն համար տեղեր պիտի յատկանան։ Թափորն անկէց Բէռ Լաշէզի գերեզմանատունը պիտի մեկնի»։ Նախարարապետ Շարլ Տիւբիւի օրինագիծ մը կ'ներկայացնէ Ժողովոյ դիւանին, խնդրելով որ ազգային յուղարկաւորութիւն ըլլայ Հանրապետութեան Նախագահին։ Ըլմոացոյցի յանձնաժողովին նախագահ արմատական Մըզիւրէօռ կ'առաջարկէ խնդիրն ըլմոացոյցի յանձնաժողովին ղրկել։ Այդ յանձնաժողովը պիտի քննէ նաև Երեսփ. Ժողովոյ պալատին ճակատը սևով պատելու համար խնդրուած վարկը [Աղմուկ շատ մը նստարաններէ]։ Նախարարապետը կ'պատասխանէ թէ կառավարութեան կողմէ խնդրուած վարկը պիտի բաւէ բոլոր ծախքերուն։ Այդ վարկ ընդամէնն 165,000 ֆր. է, և կառավարութիւնը կ'խնդրէ որ անմիջապէս քուէարկուի։ Անմիջական վիճաբանութիւնը կ'որոշուի։ Տըժանդ երեսփոխան կ'առաջարկէ քանի մը երեսփոխաններու հետ որ ազգային յուղարկաւորութիւնը քաղաքային ըլլայ լոկ. առանց կրօնական արարողութեան (Բողոքներ կեդրոնէն և աջակողմէն. այսինքն պահպանողականներէն և կղերական կուսակցութենէն։ — Աղմուկ)։ Նախագահը ժողովը լռութեան կ'հրաւիրէ։ Այս պարագային մանաւանդ, կ'ըսէ, պէտք է բացարձակ ներողամտութեան օրինակ տալ։ Տըժանդ կը պնդէ թէ Հանրապետութեան մէջ պէտք չէ դիմել ընել կրօնական սեթևեթեալ արարողութիւններու պերճանքին, ինչպէս երբեմն կ'ըլլար հին վարչութեան օրով։ Պէտք է թողուլ որ Ժողովուրդն հարկ եղած բոլոր մեծութիւնը տայ Հանրապետութեան Նախագահին յուղարկաւորութեան (Նոր բողոքներ աջակողմէն)։ Նախագահ Տէշանէլ.—«Կ'աղաչեմ որ Երեսփ. Ժողովն յարգէ Ֆրանսայի սուգը» (Ծափեր)։ Տըժանդ կ'ուզէ շարունակել։ Աջակողմէն կ'ընդմիջեն զայն գրասեղանները զարնելով և աղմուկ հանելով։ Նախագահը.—«Կ'աղաչեմ որ լաւ Երեսփ. Ժողովը։ Անօգուտ է երկարել այսպիսի միջադէպի մը վրայ» (Բուռն ծափեր)։ Տըժանդ.—«Կ'կարծեմ պարտքս է յիշեցնել կառավարութեան թէ քաղաքային ընկերութեան մը ներկայացուցիչն է»։ Լազի.—«Անիկա չի վայլե՞ր» (Աղմուկ)։ Տըժանդ.— «Կը յիշեցնեմ որ Ֆէլիքս Ֆօռ ազատ որմնադիր էր։» (Ատենադպրին խօսքերը կ'կորսուին աղմուկին մէջ։) Հավրի երեսփոխան Պաէնտօ խօսիլ կ'բողոքէ ատենադպրին խօսքերուն դէմ։ Տէշանէլ.—«Պարոն Տըժանդ, ես ալ ստիպուած եմ բողոքել այս ժողովին մէկ մասին դէմ ձեր յարուցած գրգռումներուն համար։ Սգակիր ընտանիքի մը զգացումներէն աւելի յարգանքի արժանի բան չկայ։ Ամէնէն աւելի պէտք է յարգել զանոնք։» (Ծափեր)։ Ձայն մը աջակողմէն.— «Այս վիճաբանութիւն անպատշաճ է։» Նախագահ Տէշանէլ.—«Միտ ցաւալի է»։ Այս պահուս կեդրոնի անդամներուն մէկ մասն ոտք կ'ելնէ սրահէն դուրս ելնելու համար։ Տէշանէլ.—«Պարոննե՛ր, նախագահն իր պարտքը կ'կատարէ. կ'պաղատիմ որ զսպէք ձեր յուզումն և բանէք ձեր տեղերը։ (Ծափեր, և կեդրոնէն ոտք ելնող անդամներն իրենց նստարանը կ'դառնան)։ Վստահ եղիք թէ յարգել պիտի տամ թէ՛ վիճաբանութեան ազատութիւնը» (Ծափեր)։ Տըժանդ կ'պնդէ։ «Ես առաջինն եմ որ կ'յարգեմ վշտացեալ ընտանիքի սուգը։ Բայց կ'ուզեմ որ յարգուի նաև ազգային զգացումը։» (Նոր բողոքներ)։ Տէշանէլ.—«Ձեմ կրնար թողուլ որ ըսէք թէ Ֆէլիքս Ֆօռի ընտանիքին զգացումներն ազգային զգացման համաձայն չեն։» (Ծափեր)։ Տըժանդ կ'շարունակէ և կ'բողոքէ խառնաշփոթութեան մէջ։ Նախագահը.—«Պարոն, բողոքել ձեզ չէի՞նար, այլ ինծ, և անոր պատասխանատուն ես եմ։» Ձայն մը ծայրայեղ ձախակողմէն, ի նպաստ Տըժանդի.— «Ճառ ժամանակ չէ, պարո՛ն Նախագահ։» Նախագահը.— «Ճառ չեմ խօսիր. պատշաճից օրէնքին կոչում կ'ընեմ, ատենադպրին ազատութիւնն յարգել տալով հանդերձ» (Ծափեր)։ Տըժանդ կ'վերջացնէ։ (Ծափեր ծայրայեղ ձախակողմի զանազան նստարաններէն, աղմուկ և հայհոյութիւն աջակողմէն և կեդրոնէն)։ Տըժանդի առաջարկութիւնը կ'մերժուի 68 ի դէմ 444 ձայնով։ Երկրյն երեսփոխան ցաւ կ'յայտնէ որ թափորն Էլիզէէ չսկսիր։ Նախարարապետ Շարլ Տիւբիւի կ'պատասխանէ թէ երբ Ֆէլիքս Ֆօռի մարմինն Էլիզէէ մեկնի, անոր ետևէն պիտի երթան բոլոր նախարարք և Նախարարաց միանալու փափաքող անձինք։ Արդէն ամէն կարգադրութիւն հանգուցելոյն ընտանիքին հետ համաձայնութեամբ եղած է. և ճամբուն խիստ երկարութեան պատճառաւ է որ որոշուեցաւ թափորն Էլիզէէ չսկսիլ։ Միլլեան երեսփոխան.—«Բայց Բառնօ Նախագահին համար այնպէս ըրիք»։ Շարլ Տիւբիւի. — «Էլիզէէ մինչև Բէռ-Լաշէզ երթալու ճամբան աւելի երկայն է քան մինչև Պանթէոն։» Այս փաստը բաւական համարուեցաւ թափորի խնդրոյն համար։ Շարլ Պօս պատասխանեց Նախարարապետին թէ կառավարութեան կեդրոնը Նօդր-Տամ չէ, այլ կա՛մ Էլիզէի կամ Բուրպօն-Պալատը (Երեսփ. Ժողովոյ պալատը) մէջ է։ Պետութեան բամբը պէտք է ըլլայ, ոչ թէ ընտանիքին» (Զանազան շարժումներ)։ Տիւմօն երեսփոխան.— «Դանիական Նիստ կ'պահանջենք»։ Շարլ Պօս.— «Կ'առաջարկեմ որ թափորն Էլիզէէ սկսի։» 219ի դէմ 253 ձայնով մերժուեցաւ Շարլ Պօսի առաջարկութիւնը։ Քուէարկութենէն ետք Լըռոսն երեսփոխան խօսք ուզեց և հետեւեալ առաջարկը մատոյց,—«Երեսփ. Ժողովը կ'որոշէ խմբովին Էլիզէ երթալ, Ֆէլիքս Ֆօռ նախագահին յուղարկաւորութեան ներկայ ըլլալու համար։» Նախագահը.— «Լանըոսնի դիտել կ'ուտամ թէ Երեսփ. Ժողովն արդէն մերժեց այդ առաջարկ»։ Լանըոսն.—«Շարլ Պօսի առաջարկութիւնն ամբողջ Թափորին կ'պատկանէր, մինչդեռ իմ առաջարկութիւնս Երեսփ. Ժողովոյ միայն կ'պատկանի։ Ֆէլիքս Ֆօռ Նախագահին ընտանիքն ուզեր է որ իր պետին կրօնական թաղում ըլլայ։ Այդ կամքին առջև կը խոնարհիմ։ Բայց համոզուած եմ թէ Երեսփ. Ժողովը գոհ պիտի ըլլայ Էլիզէ երթալ գտնել հանգուցեալ Նախագահին մարմինը։» (Հաւանութեան նշաններ)։ Նախարարապետ Շարլ Տիւբիւի դիտել կուտայ թէ Լանըոսն կառավարութեան խորհրդոյն թարգման կ'հանդիսանայ։ Արդէն բաւեցաւ թէ կառավարութիւնը ներկայ պիտի ըլլայ մարմինը վերցնելուն փափաքողներու հետ։ Լանըոսնի առաջարկութիւնը ձեռնարձ ընդունուեցաւ։ Նիստը վերջացաւ։

ՃԱՊՈՆ ԵՒ ՉԻՆԱՍՏԱՆ. — 1896ին Չինաստանի և Ճապոնի միջև կնքուած դաշնադրութեան համեմատ՝ չինական կառավարութիւնն ի Դիէնձին գտնուող Ճապոնցիներուն մաս մը հող պիտի ձգէր, ինչպէս արդէն հողային մասնաւոր շնորհում եղած է նոյն քաղաքի օտարականներուն։ Բայց Չին կառավարութիւնն երկու տարի տևող բանակցութիւններէ ետք միայն դեռ վերջերս հրատարակեց նոյն մենաշնորհ պաշտօնապէս։ Ճապոնցիներուն կ'տրուի գետին եզերքին վրայ 250 մէդր ընդարձակութեամբ հող։ Գետին մուտքն ալ ամէն կերպով բաց պիտի ըլլայ անոնց առջև։ Ճապոնի կառավարութեան նպաստաւոր կարգադրութիւն մ'է այս, բայց կ'կարծուի թէ եւրոպական պետութիւնք ի մօտոյ իրենց թղթերուն ընդարձակութիւնը պիտի պահանջեն Չինաստանէ։ Ըսել է թէ պետութիւնք Չինաստանի մէջ կամաց կամաց առաջ պիտի երթան իրենց գաղափարն իրագործելու համար։

ՃԱՊՈՆԻ ՍՊԱՌԱԶԻՆՈՒՄՆԵՐԸ.— Չինուորական իշխանութիւնք ի Ճաբոն որոշեցին բոլորովին կերպարանափոխ ընել իրենց երկրին սպառազինութիւնը։ Մուրադա հրացանին վըրայ, որ Ճապոնցի գնդապետի մը գիւտն է, նոր բարեփոխումներ պիտի ըլլան բազմաշարուածեան նոր գըրութեան մը համեմատ, որուն հեղինակն է դարձեալ Ճապոնցի մը։ Հին թնդանօթներուն տեղ պիտի դրուին արագահարուած թնդանօթներ՝ որոց հեղինակն է դարձեալ Արիզաքա Ճապոնցի գնդապետը։ Նոր թնդանօթն որ շատ զօրաւոր և շատ թեթև է միանգամայն, մէկ վայրկեանին ութ հարուած կ'արձակէ. և փորձերէ ետք, Ճապոնի կառավարութեան ներկայացուած օտար բոլոր թնդանօթներէն գերազանց նկատուեցաւ։

—Նիբբոն Եուզէն Քայշա ճապոնական շոգենաւային ընկերութեան վերաբերող Իդաքի Մարու շոգենաւն իր առաջին ճամբորդութիւնը կատարեց յաջողութեամբ ի Լոնտոն։ Այս շոգենաւ Ճապոնի մէջ շինուած առաջին խոշոր նաւն է։ Շինուած է ի Նակասաքի, Նիգասն Պիշի նաւարանին մէջ։ Լոյտի մասնագէտները քննելով զայն, կատարեալ վիճակի մէջ գտան, և բոլորովին կրնայ բաղդատուիլ Բրիտանիոյ նաւարաններէն ելնող ո և է նաւերու հետ։

—Չինաստանի և Ճապոնի յարաբերութիւնները դիւրացնելու համար, երկու երկիրներու դրամատէրեր որոշեցին մեծ դրամատուն մը հաստատել, ռուս և չինական դրամատան կազմութեան համեմատ։

ՕՏԵՍԱՅԷ կ'հեռագրեն թէ շոգենաւային ռուսական ընկերութիւնն իր նախագահին, Պարոն Շըբրուքերի առաջարկութեան համեմատ որոշեր է բանակցութեան մտնել կարմիր ծովուն եզերքը մաս մը հող գնելու համար։ Ռուսիոյ սեղանաւորական ակումբներու մէջ կ'կարծուի թէ ընկերութիւն այս բանակցութեան մէջ աւելի պիտի յաջողի, քան եթէ ռուս կառավարութիւնը մտնէր գործին մէջ։

ՉԻՆԱԿԱՆ ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ.— Գերմանական Շիշաւ նաւարանին մէջ Չին կառավարութեան հաշուոյն շինուած չորս թորփիլահալածներն Էլպինկէ ի Չինաստան ճամբայ պիտի ելնեն մարտի վերջերը։ Նաւերը պիտի տանի նաւապետ Ռոպիկըր, որ ուրիշ ժամանակ արդէն այսպիսի պաշտօններ կատարած է։ Այս նոր նաւեր ժամ 33—34 ծովային մղոն արագութիւն ունին, և հետևաբար ամէնէն արագաշարժ նաւերէն են։ Չինացի նաւային սպայ մը պիտի ընկերանայ նաւապետ Ռոպիկըրի։

ԳԵՐՄԱՆ ՌԱՅԽՍԴԱԿԸ.—Հիւսիսային Շլէզվիկէ Դանիացիներու արտաքսման հարցապնդումին վրայ վիճաբանութենէն ետք, Հէրպէրդ Պիզմարք ճառ մը խօսելով, յայտարարեց թէ իր հայր ջանացած էր Աւստրիոյ հետ զինակցութիւնն աւելի ամրապնդել՝ երկու խորհրդարաններուն հաւանութիւնն ստանալով. բայց Աւստրիոյ ընդդիմութեան պատճառաւ իր ջանքեր ապարդիւն մնացին։ Տր. Լիպըր ի պատասխանի ըսաւ.—«Մենք կ'խոստովանինք թէ հանգուցեալ Պիզմարք իշխանի ամէնէն մեծ գործերէն մին եղաւ Աւստրիոյ հետ Զինակցութիւն կնքել»։

ՖԷԼԻՔՍ ՖՕՌԻ ՅԻՇԱՏԱԿՆԵՐԷՆ.— Ֆրանքֆուրդըր Ձայդունկ կ'ըսէ թէ Մոնաքօ իշխան Էլիզէի մէջ կ'գտնուէր Ֆօռի մահուանէն քիչ առաջ։ Նախագահն իշխանին հարցուց թէ ի՛նչ տպաւորութիւն կրեց ի Պերլին, գըլխաւորաբար Գերմանիոյ կայսեր վրայ։ Իշխանն ամբողջ ժամ մը կեցաւ Ֆօռի մօտ, բայց Նախագահը շատ ընկճուած գտաւ և չէր կրնար ըմբռնել իր ըսածները։ Իշխանն որոշեց դուրս ելնել և Ֆօռ առանց խօսք մ'ուղղելու իրեն՝ մինչև դուռն ընկերացաւ անոր։ Մոնաքոյի իշխանը վերջին այցելուն եղած է որուն հետ տեսակցեցաւ Ֆէլիքս Ֆօռ։

—Հավրի իշխանութիւնք պաշտօնապէս կնքեցին Ֆէլիքս Ֆօռի ամառանոցը։

—Թուլոնի նաւարանին մէջ ցաւալի դէպք մը պատահեր է։ Մաժէնդա զրահաւորը Ֆօռի մահուան առթիւ ժամէ ժամ թնդանօթ կ'արձակէր։ Ատոլֆ Քարրէն անուն նաւաստի մը, որ դժուարի աստիճան ունէր, նաւահանգստէն հրամաններ կ'հաղորդէր գրպահարին՝ ձեռքի նշաններով։ Սխալ շարժման մը հետևանօք, ճիշտ հարուածին ուղղութեան վրայ գտնուեցաւ և կուրծքէն զարնուեցաւ։ Խեղճ նաւաստին հիւանդանոց տարուելով՝ հոն մեռաւ։

ԽԱՂԱՄՈԼՈՒԹԻՒՆԸ ԳԵՐՄԱՆ ԲԱՆԱԿԻՆ ՄԷՋ.— Կոմս Էկլօֆշդայն ձերբակալուեցաւ իբրև խաղամոլ։ Գործօն բանակէն շատ մը սպաներ ևս ամբաստանուած են։

ՌՈՒՍԻՆԴՐԸՆԷ կ'հեռագրեն թէ Երեսփ. Ժողովն 34 ի դէմ 219 ձայնով ընդունեց հաշտութեան Դաշնագրին յօդուածն, Սպանիոյ 20 միլիոն տոլար վճարելու։ — 16,000 կամաւոր զինուորներ ազատ արձակուեցան։

ԴԻՊՔԵՐՆ Ի ԲԱՐԻԶ.—Երեսփոխան Միլվուա ձերբակալուեցաւ, երբ ամբոխին առջև ճառ կ'խօսէր։ Տէրուլէտ ևս ձերբակալուեցաւ, երբ ահագին աղմուկով կ'ծափահարէր Ռօժէ զօրավարին համար, և կ'գոչէր.—«Հայաօ՛ն, Էլիզէ երթա՛նք»։ [Սէրվէդ]

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՍԷԼԱՄԼԸՔԻ արարողութիւնն երէկ կատարուեցաւ Համիտիէ մզկիթին մէջ։ Վեհ. Սուլթանը միջօրէին կառքով յիշեալ մզկիթը գնաց, և Ուրբաթու աղօթքէն վերջ, կայս. Պալատ վերադարձաւ հանդիսաւոր թափորով։

Հիւրանոցին մէջ կ'գտնուէին փրանսական, աւստրիական և սերպիական դեսպաններն, իրենց Ա. Թարգմաններուն հետ, և այլ օտարազգիք որոցմէ ոմանք արժանացան կայս. մեծարանաց։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՋԵԿՈՒՑՈՒՄ

«Երէկ, Ուրբ., Սէլամլըքի արարողութենէն վերջ, Վեհ. Սուլթանին կողմէ շնորհեալ արտօնութեամբ, նախ աւստրիական դեսպան Պառոն Քալիչէ, յետոյ փրանսական դեսպան Մ. Քօնսդան, և ապա սերպիական դեսպան Մ. Նովագովիչ պատիւ ունեցան ոչ-պաշտօնապէս ներկայանալու Ն. Կ. Վեհափառութեան»։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ դեսպանատունն, երէկ առաւօտ, Մ. Լուպէի Հանրապետութեան Նախագահ անուանումը պաշտօնապէս ծանոյց Վեհ. Սուլթանին։

—Մ. Քօնսդան, նախընթաց օր, Ֆէլիքս Ֆօռի ի յիշատակ կատարուած հոգեհանգստեան պաշտօնէն վերջ, Արարողապետ Մունիր փաշայէ խնդրեց իր շնորհակալութիւնը մատուցանել առ Վեհ. Սուլթանն, որ բարեհաճած էր ներկայացուցիչներ ղըրկել, ինչպէս նաև Արտաքին գործոց նախարար Թէվֆիգ փաշայէ խնդրեց իր շնորհակալութիւնը մատուցանել կայս. կառավարութեան։

ԿԱՅՍ. ՀՐԱՄԱՆԱՒ, Ափրիկեան Տրիպոլսոյ Նախորդ կուսակալ Նամըգ փաշա և Պաղտատի կուսակալ Աթուլլահ փաշա իրենց պաշտօնին գլուխը պիտի մնան, մինչև որ իրենց յաջորդներն հասնին։

ՊԵՐԼԻՆԻ Օսմ. դեսպան Թէվֆիգ փաշա Փետր. 8/20ին երկրորդ կոչունք մը տուաւ, որուն հրաւիրուած էին Պերլինի օտար դեսպանք։

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ վարժարանի շրջանաւարտներէն ոմանք Անատոլուի երկաթուղեաց վարչութեան մէջ պիտի ընդունուին, երկաթուղեաց գործերուն ընտելանալու համար։

ԿԱԼԼԷՍԻ ԻՇԽԱՆՈՒՀԻՆ.— Սդանտարտի խօսքին նայելով, արքայական Օզպորն զբօսանաւն հրաման ըստացաւ Բորդսմութէ Ճենովա երթալու, ուսկից պիտի առնէ Կալլէսի իշխանուհին և իր աղջիկներն, և Ցենուայէն պիտի տանի։ Իշխանուհին այցելութիւն պիտի տայ իր եղբօր՝ Եօրկիոս Թագաւորին։ Կալլէսի իշխանուհին և իր աղջիկներն ապա պիտի այցելեն նաև Կրէտէ։

ԱՒՍՏՐԻԱԿԱՆ դեսպանատան խորհրդական Պառոն Մաքքիօ, Չէթինէէի դեսպան անուանուած ըլլալով, անոր պիտի յաջորդէ Մինիխի աւստր. դեսպանատան քարտուղար Պառոն Պրոն։

ԿՈՉՈՒՆՔ.—Հոլանտական դեսպանը նախընթաց օր ճաշ մը տուաւ, որուն ներկայ գտնուեցան արտաքին գործոց նախարար Թէվֆիգ փաշա, արարողապետ Մունիր փաշա, արտաքին գործոց նախարարութեան քարտուղար Նուրի պէյ, և խոլ. ու ամերիկեան դեսպանք։

ՊԱՏՈՒԱՍՏՈՒՄ.—Վեհ. Սուլթանն իմանալով որ հասարակ ժողովուրդն հինցած նախապաշարումներու հետեւանօք, չուզեր իր զաւակները պատուաստել տալ առ այս յատկացուած պաշտօնէից, հրամայեց հըրապարակաւ յորդորներ կարդալ ժողովրդեան, որպէս զի նախապաշարումն ի բաց թողու և իր զաւակները պատուաստել տայ։ Հետևապէս իսլամ և ոչ իսլամ կրօնական գլուխներն հրաւէր ստացան կայս. հրամանն հաղորդելու եկեղեցիներու, մզկիթներու և սինակոկներու մէջ։ Այս տնօրինութիւն անհրաժեշտ եղած է մանաւանդ հիմակ որ ծաղկախտը կ'ճարակի Պոլսոյ մէջ եւ շրջակայքը։

ՌՈՒՄԷԼԻԻ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ.—Մօնիթէօռ կ'իմանայ թէ Սելանիկի, Մանաստըրի և Քոսովայի Քրիստոնեայ ժողովրդեան երեւելիք Ուղերձ մը կ'ստորագրեն ուղղելու առ կայս. Գահն. եւ որով կ'պարզուին ինչ ինչ խառնակութիւններու մեքենայութիւնները, եւ շնորհակալութիւն կ'յայտնեն այն պաշտպանութեան համար զոր կայս. Կառավարութիւնը կ'շնորհէ Քրիստոնէից։ Այս ուղերձ յատուկ պատգամաւորութեան մը ձեռամբ պիտի մատուցուի Բ. Դրան։

ՀԱՆՐԱՅԻՆ Պարտուց Վարչութեան Ցանուար ամսուան հասոյթն 2000 ոսկի պակաս եղած է բաղդատմամբ Նախորդ տարւոյ նոյն ամսուան հասոյթին։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ Սպայակոյտին անդամ հազարապետ Բէգքով և Տըր. Ձակարով երէկ առաւօտ մայրաքաղաքս հասան։ Ասոնք Պուլկար կառավարութեան կողմէ պատուիրակ կարգուած են Օսմ. կառավարութեան հետ պայմանագիր մը կնքելու, Պուլկարիոյ իշխանապետութեան, Արևելեան Ռումէլիի և Թուրքիոյ եւրոպական նահանգներուն միջև սահմանագլուխներու հսկողութեան նկատմամբ։

ԱՒԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆ.— Պատերազմական գործոց նախարարութիւնը խնդրեց Բ. Դռնէն քննութիւն կատարել թէ հելլէն կառավարութիւնը զինուորական ի՛նչ միջոցներ կ'անօրինէ հելլէն սահմանագլխին վրայ մերթ ընդ մերթ երևցող աւազակներն հալածելու համար։ Ցայտնի է թէ Թուրքահելլէն հաշտութեան դաշնագիրը կը տրամադրէր որ աւազակութիւնը ջընջելու համար երկու դրացի կառավարութիւնք ի միասին զինուորական միջոցներ պիտի տնօրինէին։ Այդ յօդուածին ճշդիւ գործադրումը կ'պահանջուի հիմա։

ՋՕՐ. ՍՄՈԼԷՆՍԿԻ մենամարտի համար իր վկաները ղրկեց երկու լրագրապետներու, բայց ասոնք չուզեցին մենամարտիլ, ըսելով թէ զօրավարին քաղաքականութիւնը քննադատած էին և ոչ թէ անձը։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ Ֆէրտինանտ իշխանն որ ինֆլուէնցայէ կ'տառապէր քանի մ'օրէ ի վեր, բոլորովին ապաքինեալ է։

ՊԱՂՏԱՏԻ զինուորական նախապատրաստական վարժարանին շրջանաւարտներէն 90 հոգի Պաղտատէ մեկնած են մայրաքաղաքս գալու և Բանկալթիի զինուորական վարժարանը մտնելու։

ԲԱՆՏԱՐԿԵԱԼՔ.—Այն կայս. Իրատէն, որ կ'հրամայէր դատերուն լուծումը փութացնել, միանգամայն կը հրամայէ ուշադրութիւն ընծայել բանտարկելոց սննդեան։

ԷՄԻՆ ԵԱՀԵԱ եպարք և հօր դատը Ագրիանուպոլսոյ մէջ պիտի տեսնուի։ Կ'յիշուի թէ ասոնք Սելանիկի նահանգին սնտուկէն խոշոր գումարներ խորած էին, և այս պատճառաւ իրենց Պոլսոյ վաճառատան ապրանքները գրաւուելով, աճուրդով ի վաճառ հանուած էին։

ԻՏԱԼԻՈՅ կառավարութիւնն, որ Համի վերջին Դեսպանախորհրդին նախաձեռնութիւնն ունեցած էր, մասնակցող տէրութեանց ծանուցագիր մ'ուղղելով ծանուցած է թէ մինչև երեք ամիս պէտք է որ բոլոր տէրութիւնք իրենց հաւանութիւնն յայտնեն թէ Դեսպանախորհրդին տուած որոշումները կ'ընդունի՞ն թէ ոչ։

ՄԱՔՍԱՅԻՆ Վերատեսչութիւնն ստուգած ըլլալով որ զանազան տեղերու մաքսատուներուն գին կ'դնեն ապրանաց և ըստ այնմ մաքսատուրք կ'առնեն, որով օսմ. գանձը կ'վնասուի, որոշեց Պոլսոյ հրապարակին գիներն ամէն ամիս հաղորդել օսմ. մաքսատանց։ Ի մէջ այլոց, Պոլիս բերուած և մէկն մի քիլօն $4\frac{1}{2}$ կէս ղրշ. ի ծախուած ձէթը 100-110 փրղ., և քիլօն 100-110 փրղ.ի ծախուած աճառն ալ 60 փր. կ'գնահատեն եղեր։ Այս պատճառաւ Օսմ. մաքսային Վարչութիւնն իր տարեկան հասոյթէն 50,000 ոսկի կ'կորսնցնէ եղեր։

ՁԻՒՆ.—Նախընթաց գիշեր մեծաքանակ ձիւն տեղաց Իշխանաց կղզիներուն մէջ։

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ իսլամներուն մէջ, կ'ըսէ Իգտամ, ֆէս գնողներուն թիւն երթալով կ'շատնայ։ Մարսիլիայէ և Թրիէսդէէ ֆէս բերել տուող վաճառականք ըսելով թէ ֆէսերը Պոլսէ բերել տուած են, Հնդիկներուն համարումն իրենց կ'գրաւեն և մեծաքանակ ֆէս կ'ծախեն։ Աշխատողը կ'յաջողի, կ'յարէ Իգտամ։

ՄԱՔՍԱՅԻՆ Վարչութիւնը կնքուած հին կշիռներուն մաքսատուներէ անցքը թոյլատրեց։

ՍԵԼԱՆԻԿԻ մետրապոլիտին դէմ հեռագրաւ գանգատագիր ուղղուած է տեղւոյն ժողովրդեան կողմէ Ցունաց Պատրիարքարանի, որ ի մօտոյ քննիչ մը պիտի ղրկէ հոն։

ՄՍԻՆ ԳԻՆԸ.— Թուրք թերթերը ձեռնհաս պաշտօնատան ուշադրութիւնը կ'հրաւիրեն մսին գնին տակաւ առ տակաւ բարձրանալուն վրայ, և կ'ըսեն թէ այս բարձրացում յառաջ կուգայ ծէլէպներու (ոչխարի վաճառականներու) խուռ մէկ ընելէն, մինչդեռ աղքատ ժողովուրդն ամէն օր կ'տուժէ։

ՏԱՐՕՐԻՆԱԿ ԾՆՈՒՆԴ.—Էգինէ գաւառակին մէջ, նուագածու Եանիի կինը, քանի մը օր առաջ աղջիկ մը կ'ծնի, և երեք օր վերջն ալ մարդկային հրէշ մը, որ 2 գլուխ, 4 աչք, երկրորդ գլխուն վրայ բերան մը, 2 եղջիւր և պոչ մը ունէր։ Հէք կինն այս տարօրինակ ծննդեան հետևանօք մեռեր է։ Այս արտակարգ ծննդեան նկատմամբ զրոյցները շատ են. ոմանք կ'ըսեն թէ գէշ գէշ պոռացեր է, այլք կ'ըսեն թէ խեղդեր և թաղեր են հրէշը. ոմանք ալ կ'պնդեն թէ մօրը լեարդը փրցնելով, հետը քաշեր դուրս հաներ է։ [Սէրվէդ]

ՀԱՅԵՐԸ

«Սերվէդ» իր Ֆրանսերէն բաժնին մէջ հետեւեալն հրատարակած է.— «Մեր ընթերցողք կ'յիշեն այն յօդուած զոր վերջերս հրատարակած էինք Թուրքիոյ Հայոց կենցաղին վրայ, կրօնական հովուի մը՝ Նաւումանի՝ քանի մը անձանց առարկութեանց մասին։ Այնուհետեւ այս նիւթին նկատմամբ շատ մը զեկուցումներ ու հաւանութիւններ ստացանք։ Այսօր պարտք կ'համարինք արտատպել նամակ մը զոր մեզ կ'ուղղէ հեռաւոր ընթերցող մը։

«Որքան ողբալի է տեսնել կրօնականներ, տիեզերական խաղաղութեան պաշտօնեաներ, որ մեր երկրին վրայ կ'խօսին անհոգաբար, որպէս թէ կատարելապէս կ'ճանչնային զայն, որ իրրեւ յայտնի ճշմարտութիւններ յառաջ կ'քշեն սխալ սկզբունքներ, որ անկապակից եւ նոյնքան անիմաստ չարախօսութիւններ կ'ընեն յանդգնօրէն և ի վեր քան զամենայն կ'ջանան գծաւելեան չապաշուք սեւմը ցանել։ Բայց մեր երկիր բաւական փորձառու է այս մասին։ Նաւումանի հետ մէկ ջրով լուացուող օտարականաց գործելու այս եղանակը կ'ճանչնայ, և գիտէ այդ տեսակ հրատարակութեանց պատասխանել արժանայարգ լռութեան մը խոստ պարսաւանքներելով անոնց երեսին։ Ամէն պարագայի մէջ տեւական ու փրկարար անդորրութիւն մը վայելելու համար, պէտք ունի՞նք Նաւումանի մը կամ ինքնակոչ օտարականներու խորհուրդներուն։ Ո՞չ ապաքէն ճշմարիտ է որ մեր Հայազգի հայրենակիցներուն գրեթէ ամբողջութեան խոստովանութեամբն իսկ, այս խորհուրդներն և այս թելադրութիւններն անպատ եղած են իրենց։ Թէ փոխադարձ համերաշխութիւն մը կ'տիրէ և պարտի տիրել Թուրքերուն և Հայերուն միջեւ, ասոր լաւագոյն ապացոյցը չէ՞ ըլլար միթէ սա՛ իրողութիւնէն թէ Թուրքիոյ զանազան կէտերուն վրայ հաստատուած Հայերուն թիւն անժխտելի կերպով աւելի է քան օտար երկիրներու մէջ ցրուեալ Հայերուն թիւը։ Ո՞վ կրնայ ուրանալ անոնց բազմանալը Թուրքիոյ մէջ, և պակսիլը միւս պետութեանց տակ, մինչեւ անգամ կատարելապէս անհեթեթ ինչ ինչ քրիստոնեայ երկիրներու մէջ։ Ո՛չ, Հայը լաւ կ'ճանչնայ իր շահերը։ Ուշիմ ու խելացի, կ'պահէ իր կրօնքն, իր լեզուն, և գիտէ օգտուիլ այն ազատութիւններէ որք միշտ շնորհուած են իրեն, Ֆաթիհ Սուլթան Մէհմէտէ մինչեւ վեհ. Սուլթան Համիտ Բ. Խանի փառայեղ թագաւորութիւնն, որ Իր Հայ հպատակներուն նկատմամբ ցոյց տուած իր բարձր բարեացակամութեան և անսպառ առատաձեռնութեան մասնաւոր նշաններէն զատ, դեռ վերջերս յատածգեց զանձումը զինուորական տուրքի, որոց ենթակայ են Հայք։ Ներքնապէս համոզուած ենք թէ Հայ ժողովուրդն երբեք պիտի չխաբուի օտարին թելադրութիւններէն։ Իր երախտագիտութեամբ ու հաւատարմութեամբ պիտի փոխարինէ այն առատաձեռնութիւններ, զորս Օսմ. վեհապետք ի հնուց անտի շռայլած են իրեն։ Միութեան ու համաձայնութեան սկզբունքներն աւելի բարիք պիտի ընեն իրեն, քան բոլոր սխալ գաղափարներն, ի՛նչ թագուն ձեւերու ու ազդեցութեանց տակ ալ որ յառաջ գան։ Այս պայմաններուն մէջ, մամուլն ի՛նքն ալ պարտաւոր է իր նուիրական պարտքը կատարել, միշտ յայտնական հանդիսացնելու ճշմարտութիւնն ու արդարութիւնը։ Երբ հանրային թերթերու ներշնչումը և գնահատութիւնք խոստորին այս հիմնական սկզբունքէն, ինքնին կ'յնան կ'կործանին, քանի որ արդէն անոնց վտանգաւոր ու կործանարար գիտաւորութիւններն հաստատուն հիմ չունին։ Ուստի յիշուած առաջին յօդուածին հրատարակուելէն ի վեր, Սերվէդի ուղղեալ շնորհակալութիւններն առաւել եւս կ'ամրապնդեն մեր այն համոզում թէ՛ խղճամիտ հրապարակագրին պարտականութիւնն է իր երկրին ճշմարիտ շահերը պաշտպանել, զգուշացնելով իր ընթերցողներն այն ամէն բանի դէմ, որ կրնայ վնասել մի և նոյն հայրենիքի զաւակներուն միջեւ կեցող սիրալիր յարաբերութեանց։»

ՊՕՂՈՍ ՄԻՆԱՍԵԱՆ կօշիկի մեծ վաճառատան Ազգին համար տեսէ՛ք այս աւուր Դ. երեսին մէջ։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԹՈՒԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

Կ'պարունակէ չորս գործողութեանց տարք և դիւրին եղանակներ.—Օսմ. Պետութեան և օտար ազգաց դրամական և չափական դրութիւններն եւ Թուրքիոյ հին եւ նոր չափերուն բաղդատութիւնը.—Տոկոսի հաշիւներու եւ վաճառականական թղթերու զեղչման դիւրագոյն եղանակներ.—Արժեթղթոց և ակցիոնի գլխաւոր գործողութեանց վրայ կարեւոր գիտելիքներ.—Քամպիոյի հաշիւներ Պոլսոյ եւ Եւրոպական գլխաւոր հրապարակներու վրայ.—Աւարտած, են. են։

Գրեց ՀՐԱՆԴ Ս. ԽԱՆՃԵԱՆ

Ջերմապէս յանձնարարուած Ազգ. Կեդր. Վարչութեան Ուսում. Խորհրդէն.—1899 Տպագր. Ն. Կ. Պէրպէրեան։ 5—5

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

Տփղիսէ Ս. Հայրապետին նկատմամբ եկած լուրերն հակասական են։ Մէկ մը ծանուցանեցաւ թէ ձմրան դէպի վերջը պտոյտ մը պիտի ընէ Կովկասեան մօտակայ գաւառներուն մէջ, եւ Զատկին պիտի ըլլայ Էջմիածին։ Ետքը գրուեցաւ թէ թողեր է ճեմական պտոյտի գաղափարն, և առաւելի կանուխ պիտի դառնայ Էջմիածին։ Սա՛ ստոյգ է որ Կովկասի կուսակալ Կոլիցին իշխան Բեդերսպուրկ կանչուեցաւ, և այլ եւս բանակցութեան առարկայ կամ առիթ չկայ Կաթողիկոսին և կուսակալին միջեւ։ Երէկ Տփղիսէ մեզ եկած նամակը կ'ըսէր թէ Կառավարութիւնն հիմնական զիջում մը չէ ըրած այն խնդիրներու վրայ զոր բանակցութեանց առարկայ ընել Կաթողիկոսին նպատակն էր երբ Տփղիս գնաց։ Բայց մասնաւոր կալուածներու համար մասնաւոր դատեր մինչ լսելի են, եւ արդէն կը գուշակուի թէ Վարիչ Ծերակոյտին դատական ճիւղն, ինչպէս եւ գաւառային դատարաններն, Հայ Եկեղեցիին ետ պիտի դարձնեն «օրինական սխալ բացատրութեամբ» գրաւուած մի քանի կալուածներ։ Առ այժմ ասկէ առաւելի բան մը չի յուսացուիր։

—Առերգազարի ո՛չ թէ մէկ եկեղեցիին այլ ամբողջ հայ ժողովրդէն խնդրանօք, Եղիշէ Եպս. Դուրեան Տեառընդառաջի կիրակին հոն պիտի պատարագէ և քարոզէ, Նիկոմիդիոյ առաջնորդ Ստեփան Եպս. կանխաւ հաճութիւն տուած ըլլալով։ Առաջնորդին բարեկամները մեզ կ'գրեն թէ սխալ է այն կարծիք որ Նիկոմիդիոյ առաջնորդը չի քաշեր եղեր Արմաշեանները։

—Քաղաք. Ժողովը գումարեցաւ երէկ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ, Նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր և ատենապետութեամբ Ստեփան փաշայի. Ժողովականներէ շատեր ներկայ էին. Ժողովը զբաղեցաւ կարօտութեանց, տակաւ խնդրոց, և Օրթագիւղի գերեզմանատան խնդրոյն վրայ խորհրդակցութիւններ ունեցաւ։

—Ժողովը զբաղեցաւ նաեւ ուրիշ յարաբերական խնդիրներով։

—Ուսումնական Խորհրդոյ ատենապետն իր եղբօր հիւանդութեան պատճառաւ չկրնալով ներկայ գտնուիլ, Խորհուրդը նիստ չունեցաւ երէկ։

— Ռոտոսթոյէ մեզ կ'գրեն փետր. 10 թուով.—«Վանայ կարօտելոց համար Պատրիարքական շրջաբերականին մէջ եղած հրաւէրին ի պատասխան, առաջնորդ Հօր նախագահութեամբ և ատենապետութեամբ Տքթ. Մովսէս Տէրնանեանի Ցանձնաժողով մը կազմուելով, քաղաքիս ազգայիններէն հանգանակութիւն ընելու ձեռնարկուեցաւ երեկուընէ սկսեալ, և երէկ՝ առաջին օրն, առաւել քան 2,000 ղուշ. հանգանակուելով Առաջնորդարան յանձնուեցաւ։ Հանգանակութիւնը պիտի շարունակուի մինչեւ որ Ցանձնաժողովին կողմէ ամէն ազգայիններու դիմում ըլլայ։

«—Ցառաջագոյն քաղաքիս աղքատներուն վրայ գրած էի. ուրախութեամբ կ'իմացնեմ հիմա որ Առաջնորդարանի լուրջ ուշադրութեան արժանանալով այդ խնդիր, յատուկ յանձնաժողով մը կազմուելով հանգանակութիւններ եղան, և հիմա ջուրի ճամբաներուն նորոգութեան ձեռնարկուած է։

«—Քաղաքիս Հայոց մէջ մանաւանդ՝ քանի մը տարիներէ ի վեր շերամաբուծութեան մասնաւոր աշխատութիւններ ըլլալը Բիւզանդիոնի ընթերցողներուն ծանօթ է։ Այս օրերս նոր թթաստաններ հասցնելու համար առաւել քան 50,000 տունկեր բերել տրուելով տնկելու սկսուած է։»

—Զմիւռնիոյ տեղապահ Թաթուլ Ծ. Վ. կ'հեռագրէ Պատրիարքարան թէ իր հօտ զինք չի թողուր, ուստի գէ՛թ վեց ամիս ալ մնալու հրաման ղրկուի իրեն։

—Նուպար փաշայի Տիկինը Բարիզէ շնորհակալութիւն յայտներ է Ս. Պատրիարք Հօր, ողբացեալ փաշային հոգւոյն համար կատարուած պատարագին և հոգեհանգստեան համար։

—Հմայեակ Եպսկ. Դիմաքսեան պատրաստակամութիւն յայտներ է Հանգուցեալ Տ. Խաչատուր Ա. քհ.ի ընտանեաց և զաւակաց համար հանգանակութիւն մ'ընելու, ընկերակցութեամբ Ճիզմէճեան Տ. Արիստակէս քհ.ի և Սէլիմէճեան Գրիգոր էֆ.ի, և խնդրեր է որ այս առթիւ կոնդակ մը տրուի իրեն։ Ս. Պատրիարք Հայրն այս մասին հարկ եղածը տնօրինեց։

—Էտինճիկի [Պանտրմա] բնակիչ Հաճի Լութֆիկ աղա Եօղուրթեան, այս օրերս մեռնելով 35 տարեկան, ոգեիրց ընկերի չմեռելուն շնորհիւ աւելցուցած յիսուն ոսկիի գումարը կտակած է՝ 10 ոսկին Ազգ. Հիւանդանոցի որբերուն, եւ 40 ոսկին՝ գիւղին եկեղեցւոյն բակին մէջ աղբիւր մը շինելու։ Իր որդիք անմիջապէս յանձնեցին գումարներն, և 10 ոսկին Հոգաբարձութեան ղրկուեցաւ։

—Ս. Եկեղեցւոյս բարեխնամ քարոզիչ Տ. Տ. Մելքիսեդեկ Սրբազան Արքեպիսկոպոս Մուրատեանց Զմիւռնիոյ առաջնորդ ընտրուած ըլլալով, իր հրաժեշտի ողջոյնը բարեպաշտ ժողովրդեան մատուցանելու համար հանդիսաւոր Ս. Պատարագ պիտի մատուցանէ յառաջիկայ Կիր. 14 Փետր. յեկեղեցւոյս Թաղիս։

Ի դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ
Ատենադպիր Ատենապետ
Լ. Բ...եան Ն. Մ...եան
Գում...., 12 Փետր. 1899

ՓՈԽԱՆ ՇԱՔԱՐԻ.— Գալըբաքեան Միրիճան էֆ. իր ամուսնութեան առթիւ բաշխուելիք շաքարի փոխարէն 5 օսմ. ոսկի նուիրած է Ազգ. Հիւանդանոցին։

ԳԱՆՁԱՆԱԿ.—Գարակէօմիւրիւկի Ազգասիրական ընկերութեան Տնօրէն Ժողովս պատիւ ունի նուիրատու բարեսէր Ազգայիններուն յայտարարելու թէ, Վանեցի Պ. Խաչատուր Շիրօեան որ երբեմն թաղիս Ազգասիրական գանձանակը կ'շրջագայեցնէր, հրաժարեցուցած է իր պաշտօնէն, և այժմ Խորէնեան վարժարանի ի նպաստ գանձանակը կ'պտտցնէ. զայս ի գիտութիւն նուիրատու ազգայնոց ծանուցանել հարկադրուած եմք, ինչ ինչ պատճառներու համար։

Ի դիմաց Տնօրէն Ժողովոյ
Ատենադպիր Ատենապետ
Գա...եան Մ. Տէ...եան Գէ...ք Տ. Ա...եան

ԱՅՍ ԱՒՈՒՐ ԹՂԹԱԲԵՐ

ՊԱՏԳԱՄԱԳԻՐ ԼՈՒՊԷԻ

Տեառն Ծերակուտական, Տեառն Երեսփոխանէ

«Երկրին առաջին պաշտօնին կոչուած, վրաս դրուած մեծ պարտականութիւնները կատարելու համար, պէտք ունիմ Ծերակոյտին ու Երեսփ. Ժողովոյ աջակցութեան։ Ձեզմէ կ'խնդրեմ այդ աջակցութիւնը զոր գիտեմ թէ պիտի չզլանաք ինձ երբեք։ Պարոններ, կրնաք վստահ ըլլալ բոլոր ոյժերս Սահմանադրութեան պահպանման նուիրելու հաստատ կամացս վրայ, որուն իրրեւ գրաւական ունիք անխախտ անձնուիրութիւնս առ Հանրապետութիւն։ Իշխանութեան փոխանցումն, որ Ֆելիքս Ֆօռի, սիրելի և ողբացեալ նախագահին մահուանէն քանի մը ժամ վերջը կատարուեցաւ բարեկարգութեամբ, Հանրապետութեան համար Ֆրանսայի ունեցած հաւատարմութեան մէկ ապացոյցն եղաւ յաչս համայն աշխարհի, նոյն իսկ ա՛յն պահուն երբ մի քանի տաքգլուխներ կ'ջանան երկրին վստահութիւնը խախտել իր օրինական հաստատութեանց վրայ։ Ազգ. Ժողովը, Փետր. 18ին, պայծառապէս յայտնեց իր բաղձանքը, միտքերն անդորրելու և բոլոր հանրապետականներուն միութիւնը տեւականապէս վերահաստատելու։ 1789ի սկզբանց և դրութեան ջերմ կուսակից, պիտի ջանամ այժ տալ Խորհրդարանին՝ ներողամտութեան և համաձայնութեան անհրաժեշտ գործին մէջ։ Այն անցաւոր գժտութեանց ընթացքին մէջ, ընդ որ անցանք, Ֆրանսա իր պաղ արեամբ, արժանապատուութեամբ, և Խորհրդարանին հայրենասիրութեամբ, աշխարհի յարգանքը գրաւեց։ Ինչո՞ւ համար չյուսանք թէ կարելի պիտի ըլլայ այս միենոյն համաձայնութիւնը ձեռք բերել մեր ներքին գործերուն համար։ Միթէ այս համաձայնութիւն գոյութիւն չունի՞ երկրին մէջ։

«Երկրին մէջ կա՞յ ամենափոքր տարակոյս մը հաւասարապէս յարգելու ընկերութեան ամէնէն էական գործերը, այն է Ծերակոյտն ու Երեսփ. Ժողովներն որք ազատօրէն կ'վիճաբանին օրէնքներուն վրայ, դատական իշխանութիւնն, որ կ'գործածէ զանոնք, կառավարութիւնն որ կ'գործադրէ զանոնք, բանակն որ կ'պաշտպանէ Հայրենեաց անկախութիւնն ու ամբողջութիւնն, ա՛յն բանակը զոր կ'սիրէ երկիրը, զոր սիրելու պատճառներ ունի, վասն զի բովանդակ ազգն անձնուիրութեան ու կարգապահութեան միեւնոյն պարտականութեամբ ոգեւորուած է, և գիտէ թէ բանակին մէջ պիտի գտնէ իր պատուին և օրէնքներուն հաւատարիմ պաշտպանը։

«Ֆրանսա կատարեալ վստահութեամբ ու խաղաղութեամբ կ'աշխատի քաղաքացւոց նիւթական ու բարոյական բարւոյն վերաբերեալ խնդիրները լուծելու։ Պիտի կրնայ շարունակել իր խաղաղասէր և արդիւնաւոր գործը, նո՛յնքան գաղափարաց, գիտութեանց ու արուեստից ասպարէզին մէջ որքան անտեսական աշխատութեան, իր բոլոր ձեւերուն մէջ, երկրագործութիւն, վաճառականութիւն և ճարտարարուեստ։ Արդար ըլլանք մեզ մեզ դէմ, և չմոռնանք թէ մեր Ֆրանսան իր սէրը մի՛շտ հաւասար ատոքճանու նուիրած է յառաջդիմութեան, արդարութեան և մարդասիրութեան։ Իր փառաւոր անցեալը ժառանգութիւն մ'է զոր պարտինք պահել և աւելցնել։ Հանրապետութիւնը Ֆրանսայի տուաւ ազատ օրէնքներութիւններ, անընդհատ խաղաղութեան մը անգնահատելի բարիքներն ապահովեց անոր, բուժեց իր վէրքերը, վերակազմեց իր բանակ և նաւատորմ, գաղթային մեծ պետութիւն մը հիմնեց, հանրային կրթութեան բոլոր ճիւղերը կազմակերպեց, զինակցութիւններ ու թանկագին բարեկամութիւններ ձեռք բերաւ, և անտեղիտալ թափ մը տուաւ փոխադարձ օժանդակութեան գործերուն, և տարապարտ չարիքներն արգիլելու կամ թեթեւցնելու համար հարկ եղած միջոցներուն։ Թողէք որ զարգանայ ու բարգաւաճի այդ գործն որ մեր երկրին պատիւն է։ Ինքնինքս երջանիկ պիտի համարիմ, եթէ աշխատութեամբս զոր բան մ'ը պիտի չկրնայ տկարացնել, և շնորհիւ միութեան զոր անվթար պահելու պիտի ջանամ բոլոր ուժովս, կարենամ նպաստել մեր հասարակաց յոյսերուն իրականացման և Հանրապետութեան ամրապնդման, իմ սահմանադրական իրաւունքներուս մէջ, որոց պակսելուն պիտի չներեմ երբեք։»

ՓԻԼԻՊՊԵԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ.— Ռէթէօ...— ՄԱՆԻԼԱ, 19 Փետր.— Փիլիպպեանք սկսան համախմբել Ա... մերիկացւոց աջ կողին վրայ. հետեւաբար այս վերջինք երեք գիշեր պատրաստութիւն տեսան յարձակման մը դէմ պատրաստ ըլլալու։ Զօր. Օ... վրէնչայի գունդերուն վրայ յաւելումներ եղան, որք պիտի գործէին Զօր. ... զինուորներուն հետ։ Պըֆալօ իր ելեկտրական լոյսին միջոցաւ տեսաւ որ ապստամբք անօթուն ճահճութեան մէջ էին ժամ 10ին (Ե.) առտնները։ Նշան բրաւ Տիւէյ ծովակալին նաւուն և անոր հրամանին վրայ՝ սկսաւ ռմբակոծել թշնամւոյն պատնէշները քան վայրկենի չափ։ Այս ռմբակոծման միակ արդիւնքն ա՛յն եղաւ որ թշնամին քիչ մ'աւելի ներսերը քաշուեցաւ, քանի մը անօգուտ ռումբեր նետելէ ետք։ Ամերիկեան յառաջապահները կ'պատմեն թէ ապստամբք զօրաց կ'առաջնորդէր Զօր. Բիօրիլար, և անոնց վերին հրամատար Զօր. Մոնդէնէկրօ անձամբ կ'ուղղէր թշնամւոյն շարժումները Բինկ Զօրավարին դէմ Սան Բէտրօ Մաքադի մօտ։ Քալիֆօրնիացի կամաւորք, որք Կուատալուրի եկեղեցւոյն մէջ կ'գտնուէին, զայն կրակի տալէ ետք Սան Բէտրօ Մաքադի քաշուեցան։ Ապստամբք տակաւին բանած են Կուատալուրի, Բազիկի և Բաղէլայի շրջականերն հակառակ ամերիկեան թնդանօթանաւի մը ջանքերուն՝ գետին երկու կողմի եղեգնուտներէն զանոնք դուրս հանելու համար։ Տագնութիւնը խիստ է և ամէն օր կ'աւելնայ։ Ներկայ պայմաններուն մէջ անկարելի է շուք տեղ գտնել ամերիկեան զօրաց մէկ մասին համար, և այս մասին էն դժուարին է Զօր. Մաքարթըրի զօրաբաժինը։ Փիլիպպեանց առեւտրական բոլոր նաւահանգիստները պաշարուած են, բացի Իլօ Իլյէ, որ հիմա բոլորովին Ամերիկացւոց վարչութեան տակ կ'գտնուի։

Փետր. 20

Փիլիպպեանք յաւահաստան են ամերիկեան դիրքին վրայ յարձակելէ, և դարձեալ եղեգնուտներուն մէջ քաշուած, մերթ ընդ մերթ հրացան կ'արձակեն։ Բայց նշանառու գործիքներ չունենալով, իրենց անկանոն ռազմաթեան արդիւնքն ալ պակաս կ'ըլլար։ Զօրավար Բինկի յառաջապահները Սան Բէտրօ Մաքադի քաշուած ըլլալով, ապստամբք տկարութեան նշան մը համարեցին զայն, եւ թնդանօթ գնդակ գնդակի ետեւէ արձակել եղեգնուտներէն, բայց առանց արդիւնքի. միայն թէ թշնամիք անընդհատ վառօդ գործածելով, վերջին ծայր դժուարին էր ճշտել անոնց իւրաքանչյուրին կեցած տեղը։

—Շէրիտան փոխադրանաւն 1386 զինուորով Մանիլա գնաց Սուէզի ճամբով։

ՄԱՏԱԿԱՍՔԱՐԻ Նախկին Թագուհին Բանավալօ, որ Ֆրանսացւոց կողմէ իրրեւ գերի կ'պահուէր Ռէիւնիօն կղզին, Փետր. 1ին անկէ ճամբայ հանուեցաւ դէպ ի Մարսիլիա տասն հետեւորդներով։ Ալժէրիա պիտի ղրկուի, ուր Ալժէի մօտ իրեն համար բնակարան մը պատրաստուած է։ Այս տեղափոխութեան պատճառն ա՛յն է որ Ռէիւնիօն կղզին Մատակասքարի շատ մօտ գտնուելով, իր ներկայութիւն կրնար վերականգնումի յոյս ներշնչել բնիկներուն։

ԱԼՃԷՐԻՈՅ հակասեմականաց պետ և Անթիժիւիֆի տնօրէն Մաքս Ռէժի և նոյն թերթի վարիչ Ֆիլիբի, Իդէալ եղեռնադատ ատենին առջեւ կանչուած էին լրագրական անուանարկութեանց, և ի Բարիզ և յԱլժէրիա մամուլներու մէջ իրենց խօսած ճառերուն Հրէից դէմ եղած ապանութիւններն ու աւարառութիւններն արդարացուցած ըլլալու յանցանքով։ Ամբաստանեալք դատարանին չներկայացան։ Մաքս Ռէժի ի բացակայութեան դատապարտուեցաւ երեք տարուան բանտարկութեան եւ 1000 ֆր. տուգանքի, իսկ Ֆիլիբի ութ տարուան բանտարկութեան և 100 ֆր. տուգանքի։

ԹԱԳՈՒՀԻԻՆ ՈՐԴԻՆ ՕՄՏՈՒՐՄԱՆԻ ՄԷՋ.—«Քոննոզի դուքսն ու դըքսուհին Օմտուրման հասան, փետր. 19ին։ Նաւահանգստին վրայ ընդունեցան պատուակալ գունդէ մը և թնդանօթի ողջոյններով։ Բնիկները խանդավառ ցոյցեր ըրին իրենց արքայազն այցելուներն ընդունելով, և քաղաքը ճոխաբար զարդարուած էր ի պատիւ անոնց։ Ն. Բարձրութիւնք նախ զինուորներն անցուցին, որք կարգաւ անցան, թուով 9,000, հրամանատարութեամբ Սէրտար Քիչնէր փաշայի։ Ցետոյ դուքսն Արժանեաց պատուանշանները բաշխեց այն սպաներուն, որք վերջին պատերազմին մէջ նշանաւոր եղած էին։ Զօրահանդէսէն ետք Ն. Բարձրութիւնք նախաճաշեցին Սէրտարի տան մէջ, և յետոյ ընդունեցին պաշտօնական զօրաց սպաներն ու քաղաքին երեւելիները։ Բարի գալստեան ուղերձներ մատուցուեցան Դուքսին, որ շնորհակալութիւն յայտնեց իրեն եղած ընդունելութեան համար։ Ընդունելութենէն յետոյ Դուքսն ու Դքսուհին ձիով պտոյտ կատարեցին քաղաքին շուրջ և աչքէ անցուցին Տօնմաճառը, Մեծ Էմիրին գերեզմանն, Էմիրին տունն և Հիւանդանոցը։ Ապա կէս օրէ ետք Դուքսն ու Դքսուհին Խարթում մեկնեցան, ուր ընդունեցան պատուակալ պահակախմբէ մը որ կ'բաղկանար Իրլանտական Հրացանաձիգներէ։ Կորտոնի պալատն և ուրիշ հետաքրքրաշարժ վայրերն այցելելէ ետք, գացին քաղաքէն քիչ մը հեռի Սպիտակ Նեղոսի վրայ, և ապա Սէրտարին հետ Օմտուրման վերադարձան ճաշելու։ Գիշերը զինուորներն և բնիկներն հրախաղութիւն կատարեցին։ Քոննոզի դուքսն հրամայեց Սէրտարին որ զինուորներուն իր գոհունակութիւնն յայտնէ զօրահանդէսի ատեն իրենց ընթացքին և Տէրվիշներու դէմ պատերազմին մէջ ցոյց տուած քաջութեան համար։ Ն. Բարձրութեանց այցելութիւնը մեծ յաջողութիւն և քաղաքական մեծ շահ մ'է, կ'հեռագրեն Օմտուրմանէ։ Երկրորդ առաւօտուն Դուքսն ու Դքսուհին Օմտուրմանէ մեկնեցան և Սէրտարին հետ ճակատամարտի դաշտն այցելելէ ետք գացին դէպ ի հիւսիս։»

Օմտուրման Փետր. 19

ԱՆԳԼԻԱՄԵՐԻԿԵԱՆ յանձնաժողովն որ Ուաշինկդընի մէջ կ'գումարուէր Քանատայի եւ Ամերիկայի առկախ խնդիրները լուծելու համար, իր նիստերն յետաձգեց մինչեւ ամառ։ Կարելի չէ եղեր համաձայնութիւն մը գոյացնել Քանատայի — ըսել է Անգլիոյ — և Միացեալ Նահանգաց միջեւ։ Լորտ Հէրշէլ հիւանդ ըլլալով և Ֆօսդըր առողջական պատճառներով Հաւայեան Ամերիկա մեկնած ըլլալով, բնական էր որ նիստերը դադրէին։ Բայց Ֆրանսական օրաթերթեր կ'տարբեր անյաջողութեան մասնաւոր կը համարին նոյն Ցանձնաժողովին գործերը։ Ֆօսդըրի — ամերիկեան պատուիրակներու պետին — հեռացումը կը վերագրեն պարզապէս Ցանձնաժողովը լուծելու պատրուակին, եւ կ'հետեւցնեն թէ կարծուածին չափ զօրաւոր չէ բնաւ անգլոամերիկեան բարեկամութիւնը։

ՀԵՐՔՈՒՄ.—Ֆէլիքս Ֆօռի դիւանին քարտուղար Լը Կալ, հետեւեալ նամակով կ'հերքէ Երեսփ. Տրժանգի խօսքը թէ Ֆէլիքս Ֆօռ ազատ-որմնադիր էր [Տես այսօր մեր քաղաքական բաժնին մէջ].—«Պատուոյս վրայ կը պնդեմ թէ ժամ 7½—8ին ատեններն, երբ Հանրապետութեան նախագահին խելքը գլուխն էր բոլորովին, երբ իր ձայնն ազատ էր և որոշ, երկու տարբեր անգամներ ինձ դարձաւ խնդրելու որ քահանայ կանչել տամ։»

ՎԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍՐ, Նախարարապետ Հօէնլօէ իշխան, արտաքին գործոց նախարար ֆոն Պիւլով ներկայ էին Պէրլինի Հէտվիկէ եկեղեցւոյն մէջ Ֆօռի համար կատարուած հոգեհանգստեան պաշտօնին։

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ԵՐԿՈՒ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԱԾ

ԲԱՐԻԶ, 24 Փետր. (ուշացած).— Երեսփոխանք Մառսէլ Ապէռ և Տէրուլէտ, պետ Հայրենասիրաց Դաշնակցութեան, անտեղի առաջարկ մ'ըրին Ռօժէ զօրավարին, երբ իր զօրաց գլուխն անցած կ'վերադառնար Ֆէլիքս Ֆօռի յուղարկաւորութենէն։ Զօրավարը մերժեց։ Երկու երեսփոխաններն անմիջապէս ձերբակալուեցան և բանտարկուեցան։ Երեկոյին քանի մը ցոյցեր եղան Պուլվառներուն վրայ, բայց առանց ծանր դէպքի։ Ցուցարարներուն մէջ գտնուող ընկերվարական Միլվուա չուզելով տեղէն շարժիլ և ճամբան շարունակել, պահականոց տարուեցաւ և բանտարկուեցաւ։

—Երեսփ. Ժողովոյ մէջ, դատական Նախարարը բեմ ելաւ և ըսաւ թէ երեկ իրիկուն երկու երեսփոխաններ, Տէրուլէտ և Մառսէլ Ապէռ, խիստ ծանր արարքներով յանցաւոր եղած են։ Խնդրեց որ խորհրդարանական ազատութիւնն՝ որ կ'պաշտպանէ զանոնք՝ վերցուի, որպէսզի դատաստանի ենթարկուին։ Երեսփ. Ժողովն որոշեց վերցնել խորհրդարանական ազատութիւնն այդ երկու երեսփոխաններէն։

«Ազգայնական» (Նախկին Պուլանժէական) երեսփոխան մը Ժողովէն խնդրեց որոշել որ Տէրուլէտ և Ապէռ աժամապէս ազատ արձակուին։ Կառավարութիւնն ընդդիմացաւ։ Ի վերջոյ Ժողովն 109ի դէմ 438 ձայնով մերժեց Մառսէլ Ապէռի և Բօլ Տէրուլէտի աժամեայ արձակման առաջարկը։ Այս երկու խռովարարք բանտարկուեցան Սանդէի բանտը (Քաղաքական յանցաւորաց բանտը)։

—Ծերակոյտն Բշ. պիտի վճռաբանի Երեսփ. Ժողովոյ քուէարկած Վճռաբեկ Ատենի իրաւասութեան օրինագծին վրայ։

—Ծերակոյտի Նախագահի ընտրութիւնը պիտի կատարուի Եշ. օր, Մարտ 2։ Միակ ընտրելիներն են Քոնզոան և Բէզըրլ։

—Երեսփ. Միլվուա ձերբակալուեցաւ երբ փողոցն ամբոխին առջեւ կը ճառախօսէր։ Տէրուլէտ ալ ձերբակալուեցաւ, ուղելով մեծաչափ ծափահարել Ռօժէ զօրավարն և գոչելով, «Կեցցէ բանակը»։ (Ամփոփել)

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

Այս շաբթու թէ՛ օտար և թէ մեր Թուղթերուն գիները կարեւոր տարբերութիւններ չունեցան. միայն երէկ երկթ.ն պաշ մը 118 ու կէս եղաւ և քոնս.ն 26 ղրշ. 9 փր., որոնք շաբթուս էն բարձր գիներն էին։ Չեն բարձրանար բայց իյնալու ալ երեւոյթ չունին, և ինչպէս ժամանակէ մ'ի վեր, միշտ անուր կ'րանուին։

ՓԱԿՈՒՄ		
Օսմ. Քոնս. Սէաի Դ.	Օ. Ո.	26 06½
Ամէնէն բարձր գին	»	26 08⅛
Ամէնէն վար գին	»	26 05
Ռումէլիի Երկաթուղի	Փր.	118 ⅛
Ամէնէն բարձր գին	»	118 ⅝
Ամէնէն վար գին	»	117 —
ԲԱՑՈՒՄ 13 Փետր.		
Օսմ. Քոնս. Սէաի Դ. Օ. Ո.		26 04
Ռումէլիի Երկաթուղի	Փր.	117 ½
Օսմանիյէ	»	— —
Րէժի	Օ. Ո.	— —
Օսմ. Կայս. Պանքա	Փր.	— —
Քրէտի Ժէնէրալ ՕԹՕՄ.	Օ. Ո.	6 15
Երկրագործական Պանքա	»	8 33
Սոս. Օթ. Շանժ է Վալ.	Ա. Ո.	4 02
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.	Օ. Ո	4 13
Թրամուէյ բաժնեթ.	ղրշ.	737 —
» ժուխանա	»	232 —
» պարտաթ.	»	505 —
Տէրքոսի Ջուրի Ընկ.	»	298 —
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	469 —
ՍԹԻԼԱՆՑ		
Քօնսոլիտէ մէկ օրուան	Օ. Ո.	— 89
« ութ օրուան	»	2 30
Ռումէլի Երկթղ. »	Ֆր.	— —
» մէկ ամսուան »		— —
ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ		
20 Փրանքնոց	ղրշ.	87 20
Անգլիական ոսկի	»	110 —
Բոլ Էմբէրիալ	»	90 20
Մէճիտիէ արծաթ	»	108 05
Քրիմեց	»	51 06
Մէթալիք	»	96 10
Ռուպլ Թղթադրամ	Օ. Ո.	8 54
ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ		
Լոնտոն 3 ամիս	ղրշ.	109 37
Բարիզ 3 »	Փր.	22 91¼
Ֆիօրին Վիեննա	»	10 86¼

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ. 24 Փետր.		
Օսմ. Քոնս. Սէաի Բ.	Ա. Ո.	47 63
» » » Գ.	»	28 12
» » » Դ.) բաց.	»	23 63
) գոց.	»	23 63
Փոխառութիւն Գասապա	»	84 —
» Օսմ. 3½ %	»	101 —
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	13 —
Այտընի Երկաթուղի	»	11 50
Եգիպտական միացեալ	»	108 37
Անգլ. Քոնսոլիտէ	»	111 25
Հելլենական 5 %	»	44 25
Մոնօբօլ Հելլենական 4 %	»	50 25
Ռանթ » 4 %	»	37 50
Պուլկ. Փոխառ. 6 % 1888	»	96 —
» Նոր » 6 % 1892	»	94 —
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	25 41¼
Դրամագեղչ	»	3 —
ՊԵՐԼԻՆ, 24 Փետր.		
Օսմ. փոխառութիւն 1888 մարք		99 75
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	116 70
Անատօլիի Երկ. պարտաթուղթ	»	100 —
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամսէ	»	20 27½
ԲԱՐԻԶ, 24 Փետր.		
Օսմ. Քոնս. Սէաի Դ.) բաց.	ղրշ.	23 90
) գոց.	»	23 90
» » Բ.	»	48 —
» » » Գ.	»	28 05
Օսմանիյէ	»	424 87
Ռումէլիի Երկաթուղի	Փր.	118 25
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	577 —
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	»	102 95
Քրէտի Լիօնէ	»	895 -
Պանք տը Բառի	»	984 —
Իտալական Ռանթ	»	96 15
Սպանիական արտաքին	Ա. Ո.	55 40
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 20
Դրամագեղչ	»	3 —
ՎԻԵՆՆԱ, 24 Փետր.		
Փոխան. Բարիզի վրայ	Ֆիօր.	47 85
» Լոնտոնի վրայ	»	120 70
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	63 10
Օսմ. Ռէժի	»	136 20

ԱՆԳԼԻՈՅ Պանքային շաբաթական հաշուեկշռէն կ'երեւի թէ մետաղադրամն աւելցած է 64,000, առեւտրական թուղթերն աւելցած են 668,000 և պանքատոմսերու պահեստն աւելցած է 105,000 ոսկի, որով պահեստից համեմատութիւնն է 45.90 առ հարիւր։

ՏՔԹ. ՔՐՈՔՈՐԻՈՆ
ԱՏԵՆԱՐԱՆ

Կ'բուժէ սուր կամ պարբերական հիւանդութիւններն ստամոքսի, մարսողական խողովակի, նաեւ թոքերու, ծննդական գործարանաց, մորթի, վերջին մեթոդներով։ Շաբաթն երկու անգամ՝ Եշ. եւ Շբթ. Պասնաւորապէս կ'զբաղի բուժելու մորթի զանազան բիծերն, ինչպէս ցան, կարմիր բիծ, խոցեր, ... [թեժ...], և երեսի մորթին կանոնական վիճակին բոլոր խանգարումները։ Ապահովապէս կ'բուժէ հերաթափութիւնը, մազերու տկարութիւնը, ճաղատութիւնը, քոսոտութիւնն, և ամէն տեսակ հիւանդութիւնները մազերուն որք յետ բուժման նորէն պիտի աճին գեղեցիկ, փայլուն և թաւ։ Ամէն օր կ'գտնուի, կէս օրէ առաջ ժամ 10էն մինչեւ ժամ 5 կէսօրէ վերջ, իր դարմանատունը, Բերա Մեծ Փողոց-Կալաթա Սէրայի դիմացը թիւ 200. երկրորդ յարկ։ Աղքատք ձրի կ'դարմանուին ամէն օր։ 12—6

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 13,558,989
ՀԱՍՈՅԹ 1897 ՏԱՐՒՈՅ 2,927,988

ՆՈՐԹՀԸՐՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 5,125,558
ՀԱՍՈՅԹ 1897 ՏԱՐՒՈՅ 1,095,873

Ընկերութիւնք իրենց Կ. Պոլսոյ միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ կ'ստանձնեն ամէն կարգի ապահովագրութիւններ ընդդէմ Հրդեհի, աւելի օգտակար եւ աւելի դիւրագին տոկերով քան ուրիշ ամէն ընկերութեանց տոկերը, բաղդատաբար այն շօշափելի ապահովութեան զոր կ'ընծայեն իրենց դրամագլխոց մեծութեամբ եւ իրենց պահեստի մթերեալ գումարներուն առատութեամբ։—Նաեւ իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն Հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ վճարած վնասնին 31.000,000 Անգլ. Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

‘ՄԱՐԻԹԱՅՄ’

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 110,000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ շոգենաւերը եւ առագաստանաւերը մէջի ապրանքներն եւ դրամածրարները խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց եւ այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ Թիւ 21 եւ 22 կր. ժննեակներն, առ. ԳԱՌՆԻԿ Ց. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց։

ՊՕՂՈՍ ՄԻՆԱՍԵԱՆ

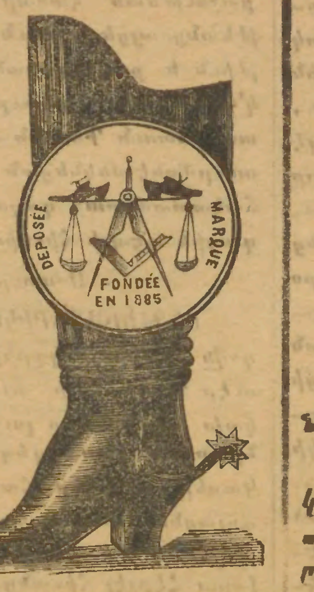

Որ 16 տարիէ ի վեր Ղալաթիոյ եւ Բերայի պատրաստ կօշիկի վաճառատանց իր սեպհական գործարանէն կը հայթայթէր եւրոպական նիւթերով պատրաստուած ամէն տեսակ կօշիկ արանց, կանանց եւ տղայոց, այս անգամ բացած է ի Ղալաթիա ԿՕՇԻԿԻ ՆՈՐ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ մը, ուր նաեւ միշտ պատրաստ կը գտնուի ֆրանսական եւ անգլիական գործարաններէ բերուած ամէն տեսակ կօշիկ, ինչպէս եւ անգլիական եւ ամերիկեան ընտիր լաստիկներ՝ ծանօթ մարգաներով. Յանձնարարութիւնք կը կատարուին նաեւ չափու վրայ.

ԲԱՐԵՋԵՒՈՒԹԻՒՆ, ՏՈԿՈՒՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ

30—15 [Բարոճեօյ, պօղոսեանէն բիճոյ Թիւ 15.]

ՀՕԿԻ ՁԿԱՆ ԻՒՂ

Հարկ չկայ բացատրել թէ, ամէն սեռէ եւ հասակէ փափկակազմ անձանց եւ գլխաւորաբար տղայոց, անկարող եւ տժգոյն եղողներու ու տկար կուրծք ունեցողներու համար, որչափ անհրաժեշտ է ձկան իւղ գործածելն։ Այսու ամենայնիւ ձկան իւղէն պատրաստուած բարեբար արդիւնքը վայելել կարողանալու համար, պէտք է վերջին ծայր ուշադրութիւն ընել ընտրութեան ատեն, որովհետեւ հիմայ, շատ մը կեղծ ու խարդախեալ իւղերը շիշերու մէջ լեցնելով կ'ծախեն հասարակութեան իբրեւ Մօրիւ ձկան իւղ եւ այս անհարազատ եղերը գործածողներ՝ փոխանակ օգուտի, վնաս կ'առնեն անոնցմէ։ Իսկ Պ. Հօկ Ամերիկայի Թէր Նեօվ կղզւոյն մէջ մասնաւոր ձկնարան եւ գործարան հաստատած ըլլալով, իր մասնաւոր նաւերով որսացած Մօրիւ ձուկերուն թարմ եղը կ'հանէ անմիջապէս տեղւոյն վրայ եւ եռանկիւն շիշերու մէջ լեցնելով կ'ծախէ Հօկի ձկան իւղ անուամբ։ Այս ուրեմն 50 տարիէ ի վեր, աշխարհի հռչակաւոր բժիշկները Հօկի ձկան իւղ միայն կ'յանձնարարեն իրենց հիւանդներուն։ Սակայն կեղծերէն զգուշանալու համար ուշադրութիւն պէտք է։ Ընդհանուր դեղարաններու եւ դեղավաճառատուններու մէջ կ'ծախուի։

34—22 Տէրը. Թ. ՀՕԿ
Բարիզ, Քասթելեօնէ փողոց Թիւ 2

ՄԵԾ ՀԱՅ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

«ՊԱՏՐԱՍՏ ԵՒ ՉԱՓՈՒ ՎՐԱՅ» ՀԱՆԴԵՐՁԵՂԻՆԱՑ

Կ. Պոլիս Սուլթան-Համամ Հասիրճիլար Խան

Nº 20 ՎԵՐՋԻՆ ԴՈՒՌ Nº 20

Եթէ կուզէք գնել աժան, տոկուն եւ ձեւաւոր հագուստներ, միանգամ այցելեցէք [ԼՈՒՍԻՆ] վաճառատունս, ուր պիտի տեսնէք թէ օտար եւ բնիկ ոչ մէկ վաճառատուն կարող է մրցիլ մեզ հետ, եւ վայս կրնան հաստատել մեզ այցելող յարգոյ յաճախորդք.

Վաճառատունս ներկայ եղանակիս համեմատ մեծ քանակութեամբ պատրաստ ապրանքներ ունի, նոյնպէս եւ մեր վարպետ ձեւագէտին ձեռամբ չափու վրայ խիստ ընտիր եւ տոկուն տարազներէ հանդերձեղէնք, սօքքն, փաքա եւ կ'պատրաստուին։ Եթէ պատրաստուած հագուստները ճաշակներնուն յարմար չըլլան՝ սիրով ետ պիտի ընդունուին. այս մեծ առաւելութենէն կրնան հասկնալ թէ ընտիր ճաշակի համեմատ շինուածքներու վրայ կը ծախուին, քան կարի ամենաչափաւոր գներով, այսպէս վստահելով ամէն մրցումէ մի անգամ փորձի համար այցելեցէք սոյն վաճառատունս, եւ կը յուսամ որ ամէն այցելողք գոհ պիտի մնան.

100—30

ՏԻԿ. Ց. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ

Մօրթի, ափրողիսեան եւ երկսեռ ծննդամիզական ախտերու, կ'գտնուի ամէն օր Բերա, Մեծ Փողոց, Nº 10 իր տունն, եւ ... աղքատները ձրի կ'գտն... 50—7

ԷՔԻԹԱՊԼ

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳԱՑ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ Ի ՖՐԱՆՍԱ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՇԷՆՔԻՆ ՄԷՋ
Թիւ 36 ԵՒ 36 bis ԱՎԸՆԻՒ ՏԸ Լ'ՕՓԵՐԱ, ԲԱՐԻԶ

		Ֆր.
Երաշխաւորութեան դրամագլուխ (ապահովագրեալներու բացարձակ սեփականութիւնը)	1 ՄԻԼԻԱՐ	227,658,000
Պահեստներու առաւելութիւնն օրինական պարտականութեանց վրայ (ապահովագրեալներու բացարձակ սեփականութիւն. Այխարհի վրայ ոչ մէկ կենաց ընկերութիւն այս աստիճան մեծաքանակ յաւելուածական գումար ունի).		261,950,000
1897 ին կնքուած նոր ապահովագրութեանց գումարը		813,454,000
Ամբողջ հասոյթ 1897 ի		251,735,000
Ապահովագրեալներու վճարեալ 1897 ին		109,387,000
Հիմնուելէն ի վեր ապահովագրեալներու վճարեալ	1 ՄԻԼԻԱՐ	425,567,000

Հարկ է հաստատել թէ ԷՔԻԹԱՊԼ 1897ին՝ բաղդատմամբ 1896ին՝ ունեցած է Յաւելումն մը 37,657,476.05 Ֆր.ի յաւելուածին. պահեստին վրայ.) Ոչ մէկ Ընկ. այս
» 104,184,504.80 » ամբողջ գոյից վրայ) չափ յաւելուած
» 151,654,140.95 » Նոր ապահովագրութեանց) ներ ունեցած է։

ԷՔԻԹԱՊԼ իր տոկերը չէ աւելցուցած ամերիկեան ուրիշ ընկերութեանց պէս. ուստի եւ յիշեալ ընկերութեանց բաղդատմամբ՝ ԷՔԻԹԱՊԼի գիները տարիքի եւ տեսակի համեմատ մէկ եւ երկու տարեվճարի խնայողութիւն մը ցոյց կուտան։

Ներկայացուցիչ ի Կ. Պոլիս Տ. ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ Պոլիս Գահվէ-Գօրու Անեմեառի խան Թիւ 20—21—22։

ՍԻՆԿԷՐ

ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԱՆ

Ժ. ՆԱՅԹԼԻՆԳԷՐ

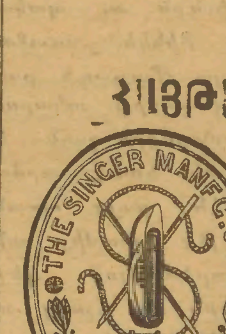

Սինկէրի կարի մեքենաներ զուտ անգլ. պողպատեայ ազնուութեամբ այնքան գնահատուած են որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են, եւ ալոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարներն լոկ Սինկէրի մեքենայ ... են գործածել. Սինկէրի Ընկերութիւնն ցարդ 400 է աւելի պատուոյ վկայական եւ շքադրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներու մէջ.

Արեւելքի մէջ Սինկէրի մեքենաներուն միակ ներկայացուցիչն է Մ. Ժ. Նայթլինգէր, որ բովանդակ Թուրքիոյ մէջ մասնաճիւղեր հաստատած է.

Սինկէրի մեքենաները կ'վաճառուին Բերա, Շիշլի ճամբայ, Ղալաթ. Սէրայի դիմաց.

Ղալաթա) Սինկէր խան, Թինէլին եառու.
) Թրամվայի կայարանին դիմաց.

Ստամպօլ) Սուլթան Համամ Թիւ 2.
) Սուլթան Պայազիտ Թունմէնի ՍՄՍ... Թիւ 13.

կեղծերէն զգուշանալու համար վերինշեալն ուշադրութիւն ընելու է։

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ
ԱՍԵՂՆԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ԱՊՐԱՆԱՑ
ՃԱԼԸՃԵԱՆ ԵՒ ԹԱՎՇԱՆԵԱՆ

Կ. ՊՈԼԻՍ, ԷՍԿԻ ԶԱՊԹԻԷ ՃԱՏՏԷՍԻ Թիւ 63, ԻԶՄԻՐ ՕԹԷԼԻՆ ԴԻՄԱՑ

Այս վաճառատուն, որ եւրոպական առաջնակարգ գործարաններէ պարբերաբար կ'ստանայ ամէն տեսակ ասեղնագործի եւ ձեռագործի վերաբերեալ նիւթեր, ընտիր ապրանքներու ճոխ մթերք մ'ունի, ինչպէս՝ աթլազ, գաթիֆէ, բիւլիւչ գորանէ էպրիշիմ. Արեւելեան եւ Ֆլօշ մետաքս չինիլ, պրոմա, կլապտան, ձափի եւ ուրիշ ամէն տեսակ քանդակներ. գործի եւ բարձի համար նոր մօտելներ, թաշխեայ եւ մետաքսեայ քօրտոններ եւն.

Աթլազի եւ Թաւիչի վրայ բանուած ճաշակաւոր նիւթերու ճոխ հաւաքածոյ մը միշտ պատրաստ կը գտնուի, ինչպէս բարձեր, մուճակներ, լուսանկարի շրջանակներ, քանավա գործեր եւն.

Օժիտի համար յանձնարարուած ձեռագործներ, ճաշակաւոր կերպով կ'պատրաստուին.

Կ. Պոլսոյ եւ գաւառաց Պատ. յաճախորդներ ինչպէս նաեւ գործօնական հաստատութիւններ, որք այս վաճառատունէն մեծ կամ փոքր քանակութեամբ գնումներ ընել կը փափաքին, կատարելապէս գոհ պիտի մնան ապրանքներու ազնուութենէն եւ գիներու չափաւորութենէն. Ասեղնագործի արհեստագէտ գծագրիչ մը պատրաստ կը գտնուի միշտ վաճառատան մէջ.

100—79

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվէրփուլ եւ Ամերիկայի միջեւ բանող շոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Վիքդորիան	10500	Ֆլավիան	3500
Աւմէնիան	10500	Էճերշիըն	3500
Քէսդրիան	10500	Բըրժիըն	3000
Լանքասդրիան	9000	Ալճէրիան	2500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Կօլըմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Յօրքիան	8000	Անատոլուպիան	2500
Կոսդոնիան	8000	Ալղաշիըն	2500
Ֆիրճինիան	8000	Լէսպիան	2000
Ծալէրնիան	3700	Մրնճօ	900
Վալենսիան	3700	Օրօթաւա	800
[illegible]	3700	Լիպանօն	[illegible]
[illegible]	8500		

Ապ... տէրերէն կ'խնդրուի ... փոխադրութ... ... հասնելու համար իրենց ... գրել չորս ... ժամ առաջ 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎ Ր ԼԱՖՈՆՏԷՆ
Մէհմէտ Ալի փաշա խան, Թիւ 1
Ղալաթիա

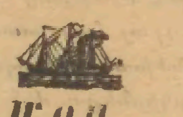

ՄՈՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվըրփուլ եւ Միջերկրականի միջեւ բանող շոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ամասիա	3500	Թիպս	2500
Ռոմսէս	3500	Մարէօթիս	2500
Մէնիւս	3500	Նէգրօս	2500
Անիւպիս	3000	Բերա	2250
Ապօթ	3000	Օսիրիս	2250
Անօբիւս	3000	Սֆինքս	2000
Օսմանլը	3550	Կասաքօնի	1500
Ֆարօս	2750	Իսէն	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՈՒԻԹԸԼ եւ ԸՆԿ.
Ռ.իթօլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ ԸՆԿ.
34 Ճէյմս Սդրիդ, Լիվըրփուլ

ԴԵՐՁԱԿ–ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ

Ջմռան յարմար Նուրը ճաշակաւ պատրաստուած, անգլիական, գաղղիական տոկուն կերպասներէ չափաւոր գիներով հագուստ շինել տալ փափաքողք, թող հաճին դիմել փէշտիմալճեան վաճառատունն, ի Պահճէ-Գաբու Համիտիյէ Թիւրպէսիի դիմաց Թիւ 21։ 70—43

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Տարեկան 7 մէճտ. 6 ամս. 3½. 3 ամս. 2 Մ. Կ. Պոլսոյ համար 3 ամս. 36 ղրշ։ Արտասահման 40 Ֆր. 6ամս 20, 3ամս. 10։ Թղթատարի ծախք մեր վրայ, բաց ի Բոսթ Լոքալէ։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԲԱԺԱՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի

Բիւզանդիոնի Կ. Պոլսոյ համար եռամսեայ բաժանորդագինն է միայն 36 ղրշ. ամսական ճիշտ 12 ղրշ.ի հաշուով։

Իզմիրայ Թերթին կ'ստորագրէ մի միայն ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆՆ
Առ որ կ'ուղղուին ամէն գրութիւնք

Խմբագրութեան ուղղուած նամակ եւ ... ... չեն դարձուիր։

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ՝ ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ» ՕՐԱԳՐՈՅ
Կ. Պոլիս, Nº 23, 25. Պապը Ալի Ճատտէսի

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի (159)

ՔԱՍԻՄ

ՎՐԷԺԽՆԴԻՐԸ

ՎԷՊ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

Ասո՞ւղ որ Սպանիօլերէն չէր հասկնար գոհարավաճառին աշակերտն, որուն ամբողջ ջանքերն ի դերեւ ելան այս անյաղթելի դժուարութեան առթիւ, սակայն աչքբաց տղան իբրեւ ոսկերիչի ճարպիկ աշակերտ՝ գոնէ հրեայ թարգմանին դիմագծերը սորվելու եւ գուցէ վաղը մէկալնոր անոր օձիքը բռնելու դիտումով Խաժմի դիմացն անցաւ ու լաւ մը զննեց զայն, չմոռնալու աստիճան ուշադրութեամբ.

Քիչ յետոյ երբ Բոզ երկու անգամ դրամ տուաւ հրեային, սրամիտ տղան անմիջապէս արթնցաւ, եւ վստահ ըլլալով որ ծառայութեան մը փոխարէն կ'մատուցուի դրամն, կինները աչքէ չվրիպեցնելով հանդերձ, Խաժմի ալ հետամուտ եղաւ եւ անոր Չախմաճի խանն երթալն ու իրենց վաճառատան քովերը սլքտալը տեսնելէ վերջ, կրկին մատամին ու Բոզի ետեւէն ինկաւ.

Երկու կիները շուկային մէջ բաւական ժամանակ դեգերելով մէկ քանի կտոր կերպասեղէն հնութիւններ գնեցին, եւ երբ վաճառատունէն դուրս ելլել կ'պատրաստուէին, գոհարավաճառին աշակերտը որ պարկեփինկին առջեւ կսպասէր, ողորմուկ դէմքով մը Բոզի ներկայացաւ ու ան խոշոր աչքերն անոր աչքերուն մէջ յառելով,

—Ծրարները ես տանիմ Մատմազէլ, ըսաւ, ի՞նչ տաք նէ կ'ընդունիմ, բաւական է որ հացի ստակ հանեմ։

Աղջիկն որ հակառակ ապրած յոռի մթնոլորտին դեռ գթոտ սիրտ մը կը կրէր, համակրեցաւ տղուն եւ ծրարներն անոր յանձնելով, մատամին ընկերակցութեամբ դուրս ելան վաճառատունէն։

Քիչ յետոյ երբ Նուրի Օսմանէի դուռն հասան, գոհարավաճառին աշակերտը նկատելով որ կիները կառքով պիտի երթան ու իրեն համար անկարելի պիտի ըլլայ ոտքով անոնց հետապնդել, վայրկենաբար խորհուրդ մը յղացաւ ու Բոզի մօտենալով,

—Կուզէ՞ք որ մաքուր կառք մը վարձեմ, ըսաւ։

—Կրնա՞ս, հարցուց Բոզ, տղուն աչքբացութեանը հիանալով,

—Ինչո՞ւ չէ, պատասխանեց տղան, հիմայ եթէ ձեզ տեսնեն սուղ գիներ պիտի առաջարկեն, մինակ ձեր երթալիք տեղին հասցէն ըսէք ինծի, մնացածը կ'կարգադրեմ։

—Կեցցես տղայ գոչեց Մատամ Սէպաթիէն, գնա՛ կառք մը վարձէ, Բերա *** փողոց Թիւ 15 տունը պիտի երթանք։

Աշակերտը ձեռքի ծրարը Բոզի յանձնեց եւ անմիջապէս մզկիթին միւս դրան առջեւ վազելով ընտիր կառք մը սակարկելէ վերջ եկաւ կիներն հոն առաջնորդելու.

—Քանի՞ի վարձեցիր, հարցուց Բոզ ժպտելով,

—Բանը հինգ ղաւեկան, պատասխանեց աշակերտը։

—Պրավօ՛. բայց կառքը մաքո՞ւր է։

—Պիտի տեսնէք, տիկին, ինչ փառաւոր կառք մ'է. ձիերը մանաւանդ՝ անձնական կառքի մը ձիերէն վար չեն մնար։

Երկու վայրկեան վերջ երեքը մէկէն Նուրի Օսմանիէի միւս դուռն հասան եւ երբ կառքին մէջ տեղաւորուեցան, Հրէուհին խիստ գոհ մնալով տղուն ծառայութենէն, քառորդ մը երկնցուց անոր, իսկ այս վերջինը շնորհակալի մերժումով մը,

—Կ'ներէ՞ք որ ես ալ ձեր կառքին առջեւ նստիմ, հարցուց,

Մատամը չհասկնալով տղին ըսածը,

—Ինչո՞ւ կ'մերժես հարցուց զարմանալով, քի՞չ կ'գտնես։

—Ընդհակառակն Մատամ, խիստ շատ է, մինակ կ'խնդրեմ որ ես ալ կառքին առջեւ նստիմ ու Բերա հասնելէ վերջ տաք դրամն։

Երկու ընկերուհիներն բան մը չհասկնալով տղուն խօսքերէն, պահ մը իրարու երես նայեցան, յետոյ Բոզ խօսքն անոր ուղղելով,

—Ինչո՞ւ Բերա երթալ կ'ուզես հարցուց։

Ոսկերիչին աշակերտը տխպար միամտութեամբ։

—Կեանքիս մէջ բնաւ կառք նստած չեմ. անոր համար, կակազեց։

—Նստէ ուրեմն յարեց Մատամ, որ այն օր Վահրամէն կորզած երկու հարիւր ոսկիի բացառիկ շահէն վերջին ծայր գոհ՝ ամէն բան վարդագոյն կը տեսնէր եւ իրմէ չյուսացուած ներողամիտ ոգի մը կ'կրէր.

Տղեկը կրկնել չտուաւ հրամանն, անմիջապէս կառապանին քով ցատկեց ու կերպասներու ծրարը գիրկն առնելով տեղաւորուելէ վերջ, կառքն սկսաւ սուրալ Ծրղալ Օղլիէն դէպի Պապը Ալիի ընդարձակ պողոտան.

Ուղեւորներուն ամէնքն ալ քաղցր տպաւորութեան տակ կ'ճամբորդէին, երկու ընկերուհիներու զուարթութեան պատճառը բացայայտ էր, անակնկալ ճարպիկութեամբ՝ հարիւրի տեղ երկու հարիւր ոսկի շահած էին, ինչ որ աննշան գումար մը չէր իրենց համար. Իսկ ոսկերչի աշակերտին ուրախութիւնը չափ չունէր նախ որ՝ գործերն յաջող կ'երթային եւ վարպետութեամբ մինչեւ տուն ընկերանալով կիներուն լաւ մը պիտի ուսումնասիրէր անոնց պարագաներն, երկրորդ կառքով Բերա պիտի երթար, երրորդ՝ հինգ ղրշ. Մատամին առնելէ զատ, հինգ ղրուշ ալ կառապանէն պիտի առնէր իբր Բէյլիւլիք, եւ ասոնց ամէնքը եզական յաջողութիւններ էին անշուշտ առանց ըսուր տասնըհինգ տարու տղու մը համար. Ուստի այս բարեբաստիկ պատճառներով, գրեթէ զուարթ հով մը փչած էր երեք ուղեւորներուն ալ երեսն եւ մինչեւ երկու ընկերուհիները կառքին մէջ կ'խօսէին, կ'խնդային, կ'զուարճանային, տղեկն ալ կառքին վրայէն խոյոտ ակնարկներ կուղղէր չորս դին, ճամբուն վրայ ծանօթի մը հանդիպելու եւ փառքը ցուցնելու փառասիրութեամբ. սակայն խեղճ աշակերտին դժբախտութենէն ո՞ր կողմ ալ նայէր, բնաւ մէկը չէր հանդիպիր աչքին եւ կը բաւականանար մինակ ինք դիտելով իր փառքը.

Վերջապէս կէս ժամէն հասան Մատամ Սէպասթիէնի բնակարանին առջեւ, ուր անմիջապէս վար ցատկեց աշակերտն ու վարժ ձեռքերով կառքին դռնակը բանալով. Նախ մատամին յետոյ ալ Բոզին թեւէն բռնեց ու օգնեց անոնց կառքէն վար իջնալուն.

Երկու ընկերուհիները կառապանին վարձքը վճարելով երբ դռնէն ներս մտան, տունը մնացող աղջիկները պաշարեցին զիրենք եւ բարանցումներով, ցատքտուքներով, ծամծմուքներով սկսան հարցում հարցումի վրայ տեղացնել. մէկը մանեակը կ'հարցնէր, միւսը շուկային կ'ճառէր, մէկ ուրիշը մուհալլէպի կերա՞ք, կ'հարցնէր, վերջապէս աղմուկ մը, ժխոր մը, թոհ ու բոհ մը, որուն նման երբեք չէր տեսած խեղճ տղեկն ու կերպասներուն ծրարը ձեռքը՝ վիզը ծռած՝ շուարեցաւ մնաց դրան առջեւ.

Տանտիրուհին աղջիկներուն ձեռքէն օձիքն ազատելէ վերջ.

—Ո՜հ, տղեկը մոռցանք զացեց, տեսէք ի՞նչ բաներ գնեցինք, եւ ոսկերչի աշկերտին ձեռքէն ծրարն առնելով.

—Պրավօ՛, տղայ, ըսաւ, շատ գոհ մնացի աչքբացութենէդ, ա՛ռ քեզի հինգ ղրուշ ալ աւելի տամ, բայց չծախսես հա՛, մայր ունի՞ս, աղջիկ անոր տար.

—Այո՛ Մատամ հիւանդ մայր մը ունիմ,

—Ուրեմն անոր տար այս տասը ղաւեկանը.

Տղեկը մատամին երկնցուցած երկու քառորդն առնելէ յետոյ, ակնարկ մը եւ պտտցուց տանը չորս դին եւ հրճակայքը ուշի ուշով զննելէ ու տան թիւն ու փողոցին անունը միտքին մէջ աղէկ մը դրոշմելէ վերջ, արագ քայլերով ճամբայ ինկաւ վարպետին լուր տանելու անհամբերութեամբ.

Իսկ թարգման Խաժմ. Բոզէն գրպանած երկու ոսկիին խնդութենէն չկրնալով տեղ մը կանգ առնել, Չախմաճի խան մտնելէ ի վեր գոհարավաճառ *** էֆէնտիի վաճառատան առջեւ շարունակ վեր վար կերթեւեկէր, առանց ներս մտնել համարձակելու. Վաճառատան պաշտօնեաներէն մին՝ թարգմանին տատամսոտ երթեւեկութիւնը տեսնելով, դուրս ելաւ եւ ընտանեկան ձեւով մը կատակաբանելով,

—Ի՞նչ է Նէսիմ ըսաւ, ի՞նչ վարպետութիւն կ'մտածես դարձեալ. զո՞վ խաբելու միտք ունիս տեսնանք.

—Մինչեւ հիմա մէկը խաբելս տեսա՞ր. Աստուած չընէ որ ատանկ բան ընեմ.

—Օ՜ ինչ կ'ըսե՞ս. Աստուծոյ համար խօսելով, օր մը օրանց ատանկ բան մը ընելդ տեսած չենք.

—Աստուծով ասկից վերջ բնաւ չես տեսներ.

Շար.